

Jahresbericht

des

k. k. Kaiser-Franz-Joseph-Gymnasiums

in Krainburg

für das Schuljahr 1911/1912.

Inhalt:

1. Čemu neki fizikalne vaje in kako jih uredimo? Piše *dr. Simon Dolar.*
2. „Kraljestvo čebel“. Poroča *Maško Pirnat.*
3. Dijaško potovanje v Trst in Benetke. Poroča *dr. Karl Capuder.*
4. Schulnachrichten. Vom *Direktor.*

Krainburg 1912.

Verlag des k. k. Kaiser-Franz-Joseph-Gymnasiums.

Tiskarna Tiskovnega društva v Kranju.

Verzeichnis der in den Jahresberichten a) des vorigen k. k. Untergymnasiums und b) des jetzigen Kaiser-Franz-Joseph-Gymnasiums in Krainburg veröffentlichten wissenschaftlichen Abhandlungen.

a)

1863. *Joh. Globočnik*: Entstehung des k. k. Untergymnasiums in Krainburg (9 S.)
1865. *M. C. Wurner*: Ergebnis der meteorologischen Beobachtungen zu Krainburg in der Zeit vom 1. Jänner 1864 bis 30. Juni 1865. (21 S.)
1866. *I. Pajk*: Nekoliko nasvetov, kako se je treba učiti. (6 S.)
1867. *Joh. Dominkusch*: Über die Teilnahme der englischen und französischen Könige an den Kämpfen zwischen den Welfen und Hohenstaufen. (17 S.)
1868. *Joh. Dominkusch*: Über die Teilnahme der englischen und französischen Könige an den Kämpfen zwischen den Welfen und Hohenstaufen. Fortsetzung und Schluß. (26 S.)
1869. *Mih. Žolgar*: Pogled na atiško zgovornost. (13 S.)
1870. *Mih. Žolgar*: O domači odgoji in njenem vplivu na vspeh šolske mladine (21 S.)
1871. *Tomo Zupan*: Cerkve svetega Klemena in svetih Ingenuina in Albuina. (12 S.)
1862. *Mih. Žolgar*: Različnosti v slovenskem ljudskem jeziku. (14 S.)
1873. *Heinrich Pirkér*: Die Amazonensage. (12 S.)
1874. *Tomo Zupan*: Črtice iz življenja dveh kranjskih rojakov. (17 S.)
1875. *Alwin von Wouwermans*: Die Farben. (17 S.)
1876. *K. Glaser*: Odlomek slov.-franc. slovnice. Po Ploetzovi slovnici. (10 S.)
1878. *Anton Artel*: Über den propädeutischen Wert des klassischen Sprachunterrichtes in philosophisch-ästhetischer Beziehung. (13 S.)

b)

1895. *V. Korun*: Quaestiones de epistula Sapphus ad Phaonem. (39 S.)
1896. *Franc Novak*: Začetne olajšave v slovenskem debatnem pismu. (26 S.)
1897. *Franc Novak*: Srednje in končne okrajšave v slovenskem debatnem pismu (30 S.)
1900. *Dr. Jos. Tomiņšek*: Index bibliothecae ad magistrorum usum destinatae. (27 S.)
1901. *Prof. Dr. Jos. Tomiņšek*: Humanizem gimnazij v stari in novi luči. (23 S.)
1902. *Dr. Jos. Tomiņšek*: De compositione P. Terenti Phormionis (24 S.)
1903. *Dr. Jos. Tomiņšek*: Narečje v Bočni in njega sklanjatev. (27 S.)

Jahresbericht

des

k. k. Kaiser-Franz-Joseph-Gymnasiums

in Krainburg

für das Schuljahr 1911/1912.

Inhalt:

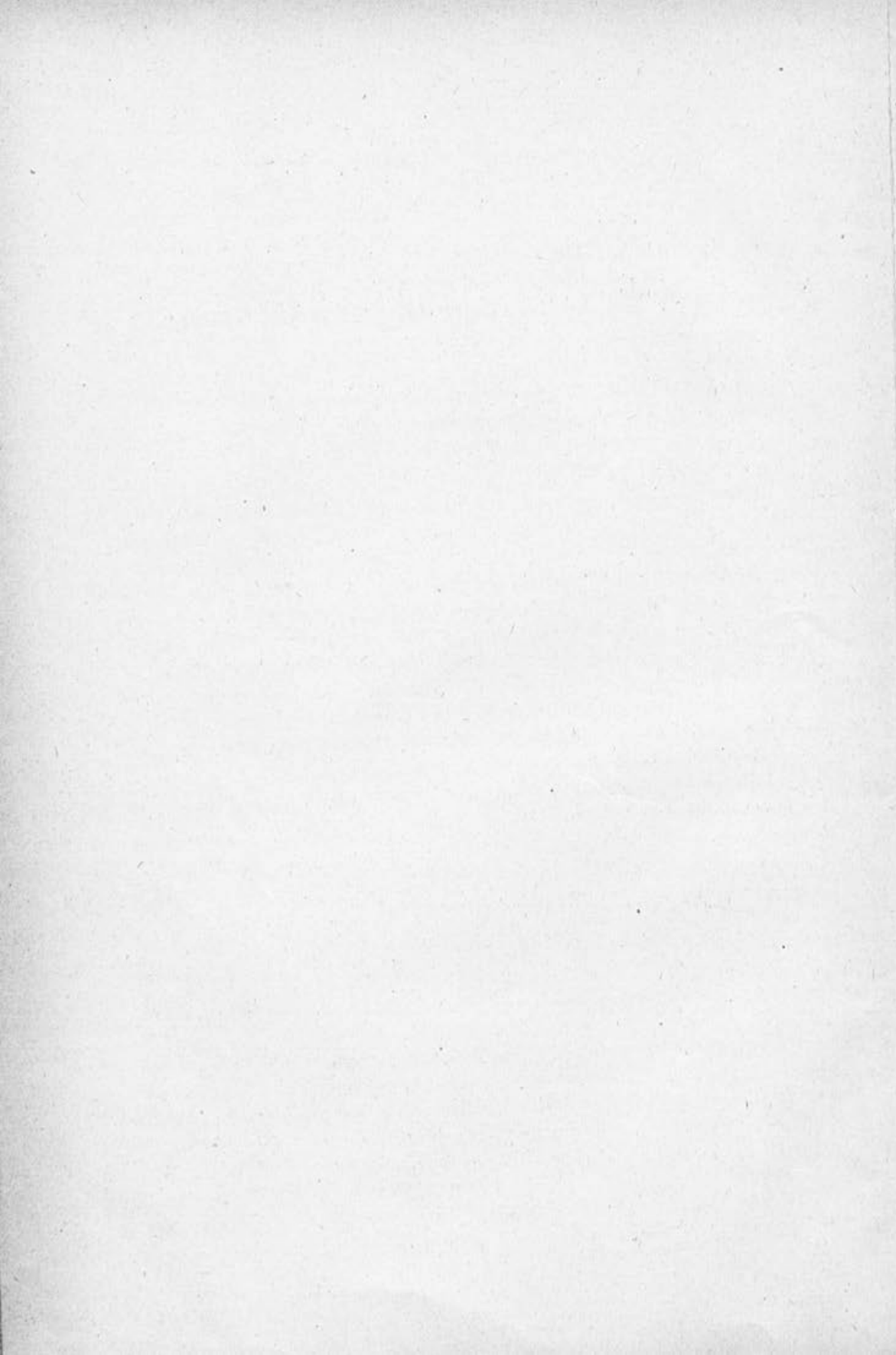
1. Čemu neki fizikalne vaje in kako jih uredimo? Piše *dr. Simon Dolar*.
2. „Kraljestvo čebel“. Poroča *Makso Pirnat*.
3. Dijaško potovanje v Trst in Benetke. Poroča *dr. Karl Capuder*.
4. Schulnachrichten. Vom *Direktor*.

Krainburg 1912.

Verlag des k. k. Kaiser-Franz-Joseph-Gymnasiums.

Tiskarna Tiskovnega društva v Kranju.

Čemu neki fizikalne vaje in kako jih uredimo?

Piše dr. Simon Dolar.

„Bonus vir semper tiro.“

Poseben znak današnjega časa je neutešno hrepenenje po novih potih in ciljih na vseh poljih javnega življenja. Vzlasti na polju vzgoje hodimo po raznih potih k raznim ciljem. Borimo se z veliko vnemo, dà, celo že strastno za svoje ideale v vzgoji, kjer je toliko problemov, kjer se porajajo dan na dan želje po novih reformah, ki merijo zdaj sem, zdaj tja. O, koliko idealov! Sicer ni čuda, saj se strinja ideal vzgoje s svetovnim in živlenskim nazorom dotičnega vzgojitelja. Intelektualizem, naturalizem, socijalizem, politizem, individualizem, eticizem in esteticizem se bore med sabo kakor tudi proti novemu idealizmu. Vsaka smer je ustvarila svoj ideal v vzgoji in v vsakem tiči nekaj zdravega jedra.

Ustanovitelji srednjih šol, posebno gimnazij, so nam ustvarili ideal človeške vzgoje: harmonično izobrazbo vseh duševnih sil, seve takrat na podlagi študija klasičnih jezikov in literatur. Dandanes zagovarja in brani isti ideal vzgoje Rudolf Eucken, modroslovec na univerzi v Jeni, na podlagi svojega svetovnega in živlenskega nazora, na podlagi novega idealizma krepko in uspešno skupno s svetovnoznanim V. Reinom, profesorjem istotam.

Brez samostojnega, duševnega življenja nima človeško življenje nobenega smisla, nobene vrednosti, trdi novi idealizem!

Žalibog so na ta ideal kmalu pozabili, preveč enostransko so ga umevali. Saj smatrajo nekateri pedagogi kot glavno duševno silo razum: tega hočejo razbistriti potom formalno-logičnega mišljenja, ker je njih svetovno in živlensko naziranje — intelektualizem, sicer ne Sokratov, pač pa Hegelov.

Drugi, zahtevajo več materialnega znanja starih časov, drugi zopet današnjega časa, zopet drugi več izobrazbe fantazije in umetniškega čuta češ, da umetnost vpliva kakor solčni žarek na dušo najrevnejšega zemljana. Samo mimogrede omenim, kako je Goethe sam sodil o umetnosti:

„Jüngling, merke dir in Zeiten.
Wo sich Geist und Sinn erhöht,
Daß die Muse zu begleiten,
Doch zu leiten nicht versteht.“

Proti šoli intelektualizma se je zbrala tudi smela četa pod gesli: svobodna vzgoja, vzgoja individualnosti posameznika in njegovih posebnosti. Znana pisateljica Ellen Key, strastna prvoboriteljica te struje, je v svoji knjigi „Stoletje otrokovo“ povedala marsikatero bridko resnico, vendar pa pretirava, ker bi v njeni šoli bil reden pouk nemogoč, če bi se prepustil vsak učenec svojim nagonom, svojim čutom in strastem. Človek ima tudi dolžnosti nasproti celokupnosti.

„Proč z intelektualizmom!“ so klicali drugi vzgojitelji, ki so videli v duši kot glavno silo, voljo, nagon, ki se zaveda, da je to, kar hočemo, v resnici dosegljivo. Curiški pegagog Fr. V. Foerster, ki je izdal knjigo „Šola in značaj“, gotovo standard work, epohalno delo, je voditelj te struje ter pobija intelektualizem s Pestalozzijem samim, ki je priznal, da je lahko to ali ono stoletje v spoznanju resnic napravilo velik korak naprej, toda v hotenju dobrega pa daleč zaostaja. Tudi današnja ponosna, moderna kultura, dasi kaže velik napredek posebno v tehniki, povzroča vedno bolj in bolj — degeneracijo človeštva, kakor je trdil znameniti berlinski socijolog Sombart pred nedavnim v svojem predavanju na Dunaju. Edino protisredstvo nam nudi čila, krepka volja, katero izobraziti, jo ojekleniti, naj bode sveta dolžnost vsakega pedagoga. Naš Aškerc poje: „Volja naša največja je moč.“ Severoameriški pisatelji: mojster Ralph Waldo Emerson, Ralph Waldo Trine, Orison Svelt Marden, Scheldon Leavitt, katerih knjige izhajajo v stotisočih iztisih, uspešno delujejo za izobrazbo volje. Koliko dragocenega zaklada leži v teh knjigah! Dvignimo ga in pripravimo vzorne prevode za našo mladino!

Energično, močno hotenje pa moremo vzbuditi — z delom in zato klic po pedagogiki dela, po pedagogiki dejanja, ki je prišel iz Amerike in katerega se je oprijela tudi nemška zveza za reformo šole. Vaditi v gotovem delu, vzbuditi veselje in zavest dolžnosti, opraviti delo kar najbolje, je podlaga pridnosti in pridne ljudi vzgajati, je naša dolžnost. Delo rodi moč in vztrajnost v tem večji meri, čim večkrat ga opravljamo po znanem psihološkem zakonu. Tudi sigurnost, ročnost, srčnost in previdnost pridobimo z delom. Seneca pravi: „Non est beatus, qui scit illa, sed qui facit,“ srečen je tisti, ki stori, kar zna.

Vzpodbuden je tudi Rückerta verz:

„Sich im Spiegel zu beschauen,
Kann den Affen nur erbauen;
Wirke! Nur in seinen Werken
Kann der Mensch sich selbst bemerken.“

In naš Gregorčič poje:

„Na delo! Delo je življenje
brezdelje — v živem pa trohnenje.“

ali: „Ne plaši se znoja, ne straši se boja,
saj moško dejanje krepčuje moža,
a pokoj mu zdrave moči pokonča,
dejanje ti ljubi, a boj se pokoja!“

Hud udarec zada življenska skušnja večkrat intelektualizmu, ko takozvani vzorni učenci, ki zapuste z odličnimi spričevali naše zavode, v življenju popolnoma odreko, ker najnavadnejšim praktičnim potrebam niso bili kos.

Bistroumni ljudje niso obenem ljudje dejanja. Koliko je ljudi, ki tuhtajo dan na dan ter se ne morejo odločiti za nobeno dejanje, sami tipi Hamleta, ljudje brez volje!

Kako - li spravimo več zdravega dela v naše šole? Ne ločimo znanja od dejanja! In dejanje je najboljša šola volje. Znanje naj služi volji! Šola naj poseže v življenje: z igrami, izleti, pred vsem pa z ročnimi deli!

In ročno delo, pri katerem delujejo vse duševne sile: razum, ki sile narave uporablja za gotove namene, volja, ki preмага vse težkoče in ovire, pa tudi čustvo, ki želi uspeha in priganja voljo, so — fizikalne vaje. V fizikalnih vajah uporablja učenec praktično fizikalno znanje, ki si ga je v rednih fizikalnih urah pridobil. Ker vaje zahtevajo celega človeka, je razumljivo, da imajo brezprimerno vzgojno vrednost, da so prikladno sredstvo, doseči cilj harmonične izobrazbe, uveljaviti tudi načela pedagogike dela. Naš učni načrt sam jih priporoča: učenec naj ne pridobiva samo pozitivnega znanja, ampak naj se uči, svoja čutila uporabljati, skrbno opazovati in iz opazovanj pravilno sklepati. Kjerkoli razmere dopuščajo, naj se vpeljejo prostovoljne fizikalne vaje. One ne pomnože samo zanimanja učencev za predmet, ampak nudijo tudi priliko, jih za potrpežljivo, skrbno in pošteno delo vzgojiti. Natančno opazovanje jim olajša delo, se poglobiti v vzročno zavisnost, in povzdigne njihovo veselje do premostrivanja lastnih skušenj. Tudi naravoslovci, zbrani v Meranu leta 1905., so se izrekli brezpogojno za fizikalne vaje: Ne zadostuje, da učenec vidi poskuse daleč na eksperimentalni mizi šolske dvorane, kjer je celo v ugodnih razmerah pomanjkljivo razumevanje mogoče. Da, celo pri najenostavnejšem poskusu, katerega učenec sam izvrši, se uči previdno, logično in kritično opazovati in delati. Zato naj ima učenec priliko, priti z objekti (predmeti) v dotiko na ta način, da jih sam preskuša. Samo tako se lahko odstrani glavna hiba, katero z vso pravico očitamo današnjemu višjemu šolstvu, da namreč manjka učencu zmožnosti, objekte prirodnih prikazni opazovati in pravilno premotriti.

Zato sprejmo naravoslovci kot tezo za uspešen fizikalni pouk: Za fizikalno izobrazbo učencev so po gotovem načrtu urejene vaje z lastnim opazovanjem in preskuševanjem neobhodno potrebne.

Fizikalne vaje morejo zares izobraziti voljo, da postane razsodna, ker izsledimo potom poskusov zakonitost med naravo in mišljenjem. Če bi se pojavi v naravi vršili brez zakonov, potem bi nam ne bilo mogoče poseči vmes. Ker pa zakoni obvladajo naravo, obvlada tudi človek njo, ako jih spozna. Poznanje zakonov nam pa povzroči prikladno hotenje, ker ga uravnamo po zakonih, volja postane razsodna in s tem tudi prosta. Čim več zakonov poznamo, tem lažje izbiramo med njimi, tem lažje se odločimo. Zato nam poznanje prirode ustvarja — prostost.

Kakor v naravi, tako lahko tudi v človeškem življenju spoznamo red ter presojava, hvalimo in obsojamo to ali ono dejanje, naša etična čustva se vzbujajo, vest se oglašča, stvarjamo si idejo npravnosti in ji prilagodimo naša lastna dejanja. Čim večkrat se to ponavlja — navada, železna srajca (*πᾶν ἥθος διὰ ἔθος*), tem stanovitnejša postane naša volja, nje novi kov se zove — pošten značaj. O njem velja izrek Seneke: *semper idem velle et idem nolle*, vedno isto hoteti in isto mrzeti. Vse, kar je dobrega na svetu, se vzdržuje s pomočjo poštenih značajev in blagor ljudstvu, ki hvali vrlega moža z besedami: on je mož-značajen. Bodenstein pravi:

„Verstand ist ein zweischneidig Schwert,
Aus hartem Stahl, mit blankem Schliff;
Charakter ist daran der Griff,
Und ohne Griff ist 's ohne Wert.“

Fizikalne vaje morejo nadalje naša čutila spopolniti. Koliko še danes grešimo v tem oziru! Harmonična izobrazba zahteva razvoj vseh zmožnosti in vendar zanemarjamo naša čutila. Uho sicer sliši besede učitelja, oko vidi črke, roka jih piše, toda to je daleko premalo v primeri z bogatim življenjem, ki ga nudijo razviti čuti. Cele ure presede učenci, ne da bi primerno delovala njihova čutila, vsled česar ta izgube svojo svežost in čilost ter otope, degenerirajo. In kolikokrat rabimo v življenju gibčno roko, dobro oko. Dobra čutila ustvarijo praktičnega človeka, ki se bode znal primernemu poklicu posvetiti.

Da fizikalne vaje izurijo mišljenje, je umevno, ker je treba pri vsakem poskusu prilagoditi misli in sodbe dejstvom. Če se učenec navzame tujih sodb, postane njegovo znanje prazno, mrtvo. Znani psiholog Jeruzalem trdi, da je najvažnejša naloga pouka, učenca pripraviti s pomočjo prikrajšanih pojavov do tistih skušenj, iz katerih slede znane sodbe, učenec se navadi znanstvenega mišljenja. Ako se posreči učencu kakšen težji, zgodovinsko znan poskus, imenovan po tem ali onem fiziku, — koliko veselja, koliko intelektualnih čustev se vzbudi! Veselje povzroči pravo zanimanje, ljubezen, jedro uspešnega pouka, ker nadomesti prisiljenost s — prostostjo.

Obilo dobička in uspeha pričakujemo torej od fizikalnih vaj, vendar stvar bi ne bila dobra, če bi ne navedel tudi kakšen — ugovor kakor: pomanjkanje primernih učil, prostorov in učiteljev, preobloženje učencev i. t. d.

* * *

Takšni in enaki prevdarki so me pripravili do tega, da sem uvedel na našem zavodu prostovoljne fizikalne vaje, katere je bilo treba po gotovih načelih urediti.

Vaje so bile prostovoljne, neobvezne, fakultativne. Gotovo je bridka resnica, da dandanes učimo in vzgajujemo vse učence na isti način, isto snov podajamo vsem; računamo samo s povprečnim učencem, premalo gledamo na njegovo individualnost, preveč ga ustrojamo in zaslužujemo, vsled česar posebno trpe nadarjeni učenci. Človek naj ostane človek, vse, kar dela, naj stori z veseljem, s srcem. Upravičeno se pritožujejo nad našo šolo marsikateri, posebno umetniki, ker so se morali baviti s snovjo, za katero niso marali. To vse govori za prostovoljne vaje.

Snov za vaje je bila v najožjem stiku z rednim fizikalnim poukom. Izbira tvarine je odvisna od fizikalnih aparatov, katere nudi fizikalni kabinet, kakor tudi od časa, ki ga posvetimo vajam. Predaleč bi zašel, če bi navel vse naloge, katere so učenci izvršili, samo toliko omenim, da kuantitativni poskusi, pri katerih je treba določiti razne konstante potom merjenja, dado obilo prilike učitelju, opozarjati učečo se mladino na nepopolnost naših čutil in aparatov. Kako nestrpno pričakuje učenec natančnega, do pičice popolnega rezultata, že dvomi nad aparatom, ali pa nad opazovanjem! Tu mu zakliče učitej z Goethejem:

„Ins Sichere willst du dich betten?
Ich liebe mir inneren Streit.
Denn wenn wir die Zweifel nicht hätten,
Wo wäre denn frohe Gewißheit?“

S primernimi učili izvršijo učenci z lahkoto lepe naloge iz zvezdoslovja, kakor določiti lego zvezd ob gotovem času iz koordinat, enako iz kemije in zemljemerstva. Ako napravi učenec razne modele fizikalnih aparatov, modele letalnih strojev i. t. d. sam, mu dela največje veselje.

In kateri razredi naj se udeležujejo vaj? Vsi brez izjeme, saj so prostovoljne vaje! Oglasil se ne bo nihče, ki nima zanimanja, oziroma si ga šele hoče pridobiti. Ni se treba bati, da bi se ne našla primerna snov za vsakega učenca; navadne merske naloge in enostavne pojave iz narave, sevé prikrajšane, bode brez težave izvršil in opazoval.

Tako sta se z vztrajno pridnostjo udeleževala vaj na našem zavodu dva šestošolca, vkljub temu, da v tem razredu ni fizike in tudi

učitelj fizike v njem ni bil zaposlen. Nadalje so vsi sedmošolci in osmošolci ločeni pohajali k vajam, vsak razred po eno uro na teden.

Le mimogrede omenim, da bi se enake ali podobne biologične, geologične in botanične vaje lahko vršile, delo bi rodilo enake uspehe. Šola bi ne bila več — tišina, postala bi — življenje.

In z Goethejem bi trdili:

„Es bildet ein Talent sich in der Stille,
Sich ein Charakter in dem Strom der Welt.“

Kako naj se vrše vaje? Vzporedno (in gleicher Front) ali zaporedno (regellose Arbeitsweise)? Jasno je, da so za naše razmere samo zaporedne vaje upoštevati, ker ni mogoče, da bi imel zavod na razpolago toliko enakih aparatov, kolikor učencev dela vaje. Razdelil sem učence v skupine po tri ter jim dal navodilo za nalogo, ki so jo v svojih posebnih zvezkih natančno zabeležili, drugače pa pustil učence samostojno delati. Že pri rednem pouku je treba opozoriti na to ali ono nalogo za vajo, na njene težkoče, da ne tratimo preveč časa pri vajah z razlaganjem.

Vzporedne vaje seve imajo tudi svoje prednosti, ker učenci lahko med sabo tekmujejo, kdo bode prej in najboljšo izvršil nalogo, če imajo vsi enake aparate na razpolago, obenem v začetku ure zamudimo manj časa, če razložimo eno nalogo vsem. Te vrste vaje se pa dajo že zdaj pri rednem pouku izvršiti: dva ali trije učenci napravijo poskus, drugi si zabeležijo rezultate in izvršijo primerne račune, za kar rabijo včasih logaritme in razne tabele razvidnice. Med poskusom lahko učitelj dela z učenci v mislih poskuse (Gedankenexperimente), na katerih didaktično vrednost posebno opozarjata E. Mach kakor tudi Jerusalem v svoji knjigi „Naloge učitelja na višjih šolah“, ko vpraša učence, kaj se bo zdaj po njih mnenju zgodilo, ker se na ta način združita oba principa moderne pedagogike: vzbuditi zanimanje in navaditi na delo.

Ko je poskus končan, sledi kritika, ki bođi odkrita, ker „resnica se izreči mora brez straha graje in ukora!“ (Gregorčič.) Nazadnje skušamo najti vez med opazovanim poskusom in drugimi, uvidimo zakon prirode ter njega pomen in vrednost za naše življenje.

Zvezki, v katere zabeležijo učenci svoje naloge, naj imajo v majhne kvadrate razdeljen papir, takozvani milimeterpapir, ki ga rabimo za risanje raznih krivulj, katerih točk koordinate nam predočijo zavisnost dveh količin. Jasno in jedrnato naj zapiše učenec svoja opazovanja ter se na ta način vadi — jezikovno.

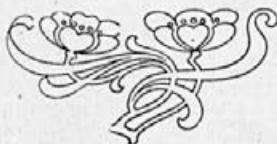
Marsikaj je oviralo na tem zavodu popolen uspeh vaj, predvsem premalo primernih aparatov za učence, kateri so neobhodni potrebni. Tudi prostori za vaje so kazali velik nedostatek. Marsikatera naloga iz elektrike se je opustila, ker elektrika v zavodu še dozdej ni vpeljana. To

so bile težkoče, ki bi se dale s primernimi stroški odpraviti. Vsak začetek je težaven, truda se človek ne sme bati.

Če sem s pričujočo razpravo vzbudil na slovenskih srednjih šolah zanimanje in veselje do fizikalnih vaj pri učencih in učiteljih ter dokazal njih vzgojno vrednost, potem — lahko končam z navedbo vsaj glavnih virov, razen že omenjenih, iz katerih sem črpal svoje misli in trditve — literature je obilo; saj ima Goethe prav s svojim epigramom:

„Ein Quidam sagt: «Ich bin von keiner Schule;
Kein Meister lebt, mit dem ich buhle;
Auch bin ich weit davon entfernt,
Daß ich von Toten was gelernt:
Das heißt, wenn ich ihn recht verstand:
«Ich bin ein Narr auf eig'ne Hand.»“

- Literatura:
1. *Gerhard Budde*: Die Wandlung des Bildungsideals in unserer Zeit.
  2. *G. F. Lipps*: Weltanschauung und Bildungsideal.
  3. *Rudolf Eucken*: Der Sinn und Wert des Lebens.
  4. *Georg Kerschensteiner*: Begriff der Arbeitsschule;
  5. *Hermann Hahn*: Handbuch für physikalische Schülerübungen.
  6. *W. Leick*: Die praktischen Schülerarbeiten in der Physik.

„Kraljestvo čebel.“

Poroča **Makso Pirnat.**

*Pozdravljena bodi, draga čebela!
Pomladi tedaj si prvi klicar?
Dviguje se v prsih mi duša vesela,
ko v gledal sem tebe, nedolžna stvar.*

FR. LEVSTIK.

Že v stari pravadnini je človek vzljubil tisto drobno žuželko, ki je živela v veljiki, kakor država urejeni družbi, ki se je odlikovala po nenavadni pridnosti ter nabirala neko posebno sladko stvar: med. Imenoval je to žuželko čebelo in jo udomačil, zakaj spočetka je živela divja. Odslej je postala najbolj zaželjena soseda in najbolj dobrodošla prijateljica človekovega doma. Zavzela je važno mesto v življenju in v poeziji, v navadah in običajih, v verstvu in v vražah raznih narodov. S posebno vnemo je gojil čebelo stari Slovan, ko je še prebival tam ob Črnem morju in marljivo sadil nežno dehtečo, medunosno lipo. Pa so se razšli otroci Slovanov in vsi so ohranili svojo ljubezen in vdanost stari prijateljici čebeli, med njimi ne v zadnji vrsti Slovenec, katerega so bile razmere pomaknile najdalje na zahod od prvotnih slovanskih bivališč v Evropi.

Slovenec je čebelar že po rojstvu. Pa kaj čuda, da igra čebelica važno vlogo v naši narodni in umetni književnosti. Narodna pesem in pripovedka radi omenjata čebelo, pa imamo tudi premnogo slovenskih knjig in spisov, ki vedo toliko poučnega pa tudi zabavnega povedati iz življenja čebelice. Naravnost razveselila pa nas je drobna knjižica, ki je pred kratkim zagledala beli dan. „Kraljestvo čebel“ je naslovljena*). Spisal jo je za slovensko mladino učitelj Jožef Ribičič in nam v njej naslikal v obliki prezanimive povesti najvažnejše stvari iz življenja čebele. Ta knjiga je tako lepa, da treba o njej spregovoriti malo obširneje in opozoriti našo mladino, naj si jo nabavi v kar najmnogobrojnejšem številu in naj jo zopet in zopet čita.

*) „Kraljestvo čebel“. Spisal Jožef Ribičič 1912. Str. 72. Cena 60 vinarjev.

1.

Vsebina knjižice je približno tale:

Čebeli Oola in Jamida stražita v mehki, pomladni noči pred panjem in se pogovarjata o novi matici, katero so bistrumne čebelice umetno vzgojile iz zalege navadnih čebelic. Hudomušno ponagajata druga drugi, češ, da bi bila tudi vsaka izmed njiju postala lahko kraljica, in se menita o svatovskem potovanju matice, ko gre baje k bogovom, da bi ji dali naukov za vladanje; pa ti bogovi so menda pomrli, od tedaj so minili zlati časi za čebele in ker je čebela pičila božjega poslanca, je morala umreti in usojeno je, da umre vsaka, ki piči. Stražnici nato vjameta dozdevnega sovražnika in ga trdo pestita; proti jutru, ko se je bolje videlo, pa spoznata v vjetnici — sestro čebelico in jo odpeljeta v panj, kjer je že vse iskalo mlade ubežnice. Čebela Keketa, ki uživa v panju največji ugled, krsti mladenko za Tiilo, vzame jo pod svoje varstvo in ji v panju razkazuje satovje, vodi jo k celici, v kateri se je izlegla Tiila; govori ji o medu, o celicah z zalego, o celici z matico. Pa posije zlato solnce in vse vre ven na vrte, livade, travnike; tudi kraljica odide na ženitovanjsko potovanje, spremljana od dvorjanikov (trotov). Mala Tiila ostane v panju, sladka se z medom po željah svojega srca; tu se vrne Keketa, obložena s cvetnim prahom, in uči Tiilo letati ter skrbeti za največjo čednost v panju, kjer ne trpe smeti in nesnažnosti. Čebelice prezračijo panj, na kar se vrši slovesen sprejem matice, ki se je vrnila s potovanja. Matica zasede prestol, pozdravi svoje podanike in izreče zahvalo dvorjanikom, ki so jo varovali na izletu pred vsako nevarnostjo. Keketa obljubi matici v imenu ljudstva vdanost in zvestobo. Čebele gredo zopet na delo, trotje se spravijo nad med in ga hlastno uporabljajo, Keketa pa nadaljuje s Tiilo vaje v letanju. Ponoči ima Tiila hude sanje o ostudnih trotih; ko se zbudi, ji pokaže Keketa kraj, kjer leže in smrče zanikarni trotje. Keketa pelje Tiilo prvič iz panja; vsa srečna je mlada čebelica, in skrbna Keketa jo poučuje, kako naj rabi svoje oči; spočetka jo vodi okrog čebeljnaka, potem pa jo vzame sabo na livade in jo uči nabirati med. Ko se vrneto, opazita, da se vnema med čebelami vedno večja nevolja proti lenim trotom. Na predlog modre Kekete se odpravi posebno odposlanstvo k matici, da ta uredi vprašanje glede trotov. Matica brani in zagovarja trote, svoje dvorjanike, ki so jo spremljali in branili na ženitovanjskem pohodu. Vsled tega zavlada med čebelami silno razburjenje; junaško planejo nad trote, te grde zajedalce, in začne se strašen boj, ne boj, mesarsko klanje. Mrtva trupla pomečejo iz panjev. Dve čbelici zasledita matico, katero so bile spravile v varno zavetje Jamida in njene prijateljice, in zbudita vse tovarišice, da se gredo poklonit kraljici, katera prosi svoje ljudstvo odpuščanja, ker je bila preveč potegnila s troti. — Keketa in Tiila živita kot najboljši prijateljici vedno skupaj. Žalibog pešajo Keketi

moči in obhaja jo slutnja o smrti. Samo to bi še rada doživela, da zavlada nova kraljica. Nekoč zopet bereta Keketa in Tiila med; ko se vračata, opazita, da je iz njunega panja izletel roj s staro kraljico; Keketa in Tiila skleneta, da ostaneta zvesti staremu domu. Ob prihodu domov opazita, da že nova matica pregleduje svoje podanike; v ta namen se vse čebelice postavijo na glavo, molé zadke kvišku in mahajo s krili. Drugi dan venčajo novo matico za kraljico z velikimi svečanostmi in brezmejnimi veseljem. — Keketi gine življenska moč; zadnjikrat poleti s Tiilo v božjo naravo; ko nese Tiila med domov, se Keketa še enkrat poskusi pognati v zrak, a omaga, pade na tla in izdihne. Tiila in domovina sta bili njena zadnja misel. Tiila se vrne in dobi prijateljico mrtvo, kar jo tako presune, da v veliki svoji srčni bolesti sama umrje.

2.

Opozoriti hočemo posebej na nekatera mesta, ki se odlikujejo bodisi po naravnem humorju, bodisi po živem, nazornem pripovedovanju, ali po iskrenem, naravnost ganljivem slikanju.

Ne vzdržiš se smeha, ko bereš takoj v početku, kako se pripravljata stražnici Jamida in Oola k naskoku na dozdevnega sovražnika. „Skočiva in zagrabiva. — Pripravi se. Jaz bom štela! Si li pripravljena?“ „Sem,“ odgovori Oola. „Ena!“ sikne Jamida. Kakor bi trenil, sta se vzravnali straži. „Dve!“ — Krila so se vzdignila in noge napele. „Tri!“ Kakor blisk sta se vzdignili v zrak, samo za ped visoko, potem pa ravno tako hitro zopet navzdol proti sovražniku — vedno bližje — še en sunek in že sta ga držali s svojimi nogami, trdno, kakor s kleščami.“ Nato začneta vjetnika izpraševati, zasliševati, pestiti, kdo da je in kaj da hoče. Preplašeni vjetnik pa ne more družega spraviti iz sebe, kakor glas: „Tií, tií, tií“ in pa milo prošnjo, naj mu ne streta obročkov in ne polomita nog. Proti jutru pa to razočaranje! Stražnici spoznata, da je vjetnik mlada sestrice, nedolžna čebelica, ki se je pravkar izlegla in je nevede zašla iz panja. Jamida in Oola sedaj ne vesta, kako bi z ljubeznjivostjo in prijaznostjo popravili to, kar sta preje v zmoti hudega storili nedolžni sestrici. Božata jo in ji pravita lepe reči o cvetju in o medu. (Str. 10.—13.) — Zdrav, svež humor veje iz popisa lenih trotov. Keketa pelje Tiilo k ležišču trotov in pravi: „Poglej jih!“ Tiila je pogledala in se začudila. Vse polno črnih dvorjanikov je ležalo po tleh. Spali so vznak in noge so imeli prekrizane na tolstih trebuih. In smrčali so tudi, enkrat tanko, enkrat debelo: „grr, grr, grr, grr“. „To, vidiš, je — šiba božja!“ pravi Keketa. „Tako spe do poldne in mi jih pitamo! Poglej jih, kako so tolsti, kar mast visi od njih! Fuj! Poglej jih objestneže, hinavce! „Grr, grr“ neprenehoma do poldne. Potem se zbude, hite h kraljici kakor nori, drug čez drugega, se ji laskajo, delajo poklone do tal in ji ližejo

krila. To je njihov poklic! In mi jih pitamo! Fuj!“ (Str. 36., 37.) — Beri nadalje, kako bi bili dve čebelici kmalu vtonili v plohi medu (str. 53.) ali kako vodita Keketa in Tiila sovražno lastovko za nos (str. 59.), ali kako pregleduje matica svoje čebelice (str. 65.)! Postal boš dobre volje.

Druga mesta nam pričajo, kako se zna pisatelj uživati v življenju čebelic in kako živo in nazorno ume opisovati njih dejanje in nehanje. Le poslušaj, kako vadi Keketa mlado Tiilo v letanju. Keketa vam je res vzorna učiteljica. Mirno, potrpežljivo in ljubeznivo ravna s svojo učenko, ki se kmalu vzdigne za palec visoko, nato za dva palca, zvečer pa zleti že od tal do dvanajste celice (str. 25., 26.). In kako lepo jo vadi snažnosti. Pokaže ji smet na tleh in vpraša: „Ali veš, kaj je to?“ „Ne!“ „To je prah! In tega ne trpimo v svojem gradu. To mora izginiti! Poberi in nesi za menoj!“ Tiila pobere z nožico in nese za svojo učiteljico, ki hiti proti izhodu. Med potjo se ustavi in pokaže drug prašek na tleh. „Tudi tega poberi!“ jo uči. „Tako! Zapomni si: kadarkoli boš videla kaj takega na tleh, boš vedno pobrala in nesla tja, kamor ti pokažem sedaj! Tako! Pojdi!“ In šli sta iz gradu mimo straž in se ustavili na mostu. „Tako,“ pravi Keketa, „sedaj izpusti!“ Tiila napravi, kakor ji je bilo ukazano, ter izpusti praška, ki sta kmalu zletela v zrak in se poigrala v vetru.“ (Str. 27., 28.) Pridružimo se Keketi, ki prvič vodi Tiilo iz panju. Pouči jo, kako naj rabi oči, pa jo vpraša: „No, dobro, kaj vidiš?“ „Mnogo, mnogo reči, ki plešejo!“ „Hihihi,“ se smeje Keketa, „plešejo, da plešejo! To so zeleni listi na lipi, ki se zibljejo, ker je veter. Ali ne vidiš nič drugega?“ „Še druge liste, ki so beli in rumeni.“ „To je cvet. Ali veš, kaj je v cvetju? Poslušaj!: V cve-tu je — — — m-e-d!“ „Mmmtatata,“ se oblizne Tiila in poškili še enkrat navzgor.“ (Str. 39.) — — Pohitimo za prijateljicama na livado. „Šli sta od cvetke do cvetke in se pogovarjali z njimi: „Dobro jutro, tetka, ali naju vzprejmete v goste?“ In cvetke so ju vsprejele — odpirale jima polne čaše — in pogostile z medico ter ju obsipale s cvetnim prahom. Čebelici sta se vsakteri uljudno zahvalili: „Hvala lepa, tetka, — pa še za domov nama dajte nekoliko!“ Tudi za dom so dale gostoljubne cvetke. Polni medu in s pisanimi hlačkami sta se odpravili čebelici proti domu. Hiteli sta in kmalu zagledali v daljavi znano lipo.“ (Str. 62., 63.) Koliko življenja je v teh popisih in koliko nežnosti!

In kadar nanese prilika, ubere pisatelj tako globoko čustvene strune, da ti seže v dno srca. Oglejmo si nekaj takih mest! Čebelica ganljivo pripoveduje o smrti matice. „Nikdar ne bom pozabila, kako smo vstale onega dne zjutraj — solnce je sijalo — lepo jutranje solnce. Polne veselja, polne moči gremo — pogledamo in — kdo leži tam? Kraljica! Mrtva! Naša stara, dobra kraljica! Nimam besed, da bi opisala žalost vsega kraljestva — žalost, ki je mejila na obup. — Delo je počivalo — nič veselja — — — vse mrtvo — ah — —.“ (Str. 5.) Jutro v čebelnjaku

nam že tako lepo riše. „Zašumelo je v čebeljniku in vseprek je kričalo in vriskalo. „Kaj je to?“ se začudi Tiila. „Oh, oh, glej, solnce, juhe, juhe,“ kriči namesto odgovora Keketa. „Zbogom, zbogom, sedaj gremo. — Ti ostani tukaj, veš! Lahko ješ med. Kar vzemi, kjer in kolikor hočeš! Mi pa gremo na prosto iskat svežega. In pridna bodi, dokler se ne vrnemo! In — — —.“ Dalje ni slišala Tiila. Vseprek je vriskalo: „Solnce, solnce, juhe, juhe, ven, ven!“ Keketa se je pomešala v krog čebel in zaplesale so po ulnjaku in iz skoro štiridesettisoč grl je zaorilo po gradu: „Juheja, juheja — Ven, ven, na trate, na poljane! Cvetice nas že pričakujejo — ven — ven, na solnce — juhe, juhe —! Zašumelo je v zraku in na tisoče čebel se je vzdignilo, prepevajoč od tal, in zletejo proti izhodu in od tam ven, na solnce, na loke in trate in polja — — —“ (Str. 21., 22.) — Kako se raduje pisatelj s čebelicami, med katere se je vrnila kraljica. „Pa se je zalesketalo med vratmi in solnčni pramen je zatrepetal na srebrnočistih kraljičinih krilih. Tedaj so se lica čebelic zjasnila in zavriskale so, zaorile: „Kraljica, oj naša kraljica! Živela, dobrodošla, živela naša kraljica, naša mati!“ Kraljica je šla med vrstama. Veličastno je hodila in prijazno je kimala z glavo na desno in na levo. — Srca čebelic so utripala veselja in lica so bila jasna.“ (Stran 31.) — Stara kraljica zapusti panj z rojem; mlada matica zavzame prestol, pregleda svoje ljudstvo in pravi: „Dovolj! Zadovoljna sem z vami! Pokoncu in zapojte veselo, zavriskajte, rajajte in pijte medico, da boste pomnile, kdaj da sem zavladata.“ Zašumelo je in čebelice so zaplesale, zavriskale in nazdravljale kraljici z medico. Tudi v Keketi in Tiili se je vzbudilo veselje. Objeli sta se in — „hopsasa, hopsasa“ je zavriskala Keketa, privzdigujoč zadnji nožici visoko od tal — zavrteli sta se od vrat do kraljice — tu sta se ustavili in pozdravili: „Pozdravljena, kraljica!“ In hopsa, hopsa je šlo dalje v krogu. Vse kraljestvo je rajalo, plesalo, pelo in pilo medico ves dan in dolgo v noč.“ (Str. 65., 66.) — Nedosežno lepo slika pisatelj smrt prijateljc in zaključuje takole: „Šla je nova vest od cvetke do cvetke. Zažvižgal je veter, se približal in pogledal. In še bolj je zažvižgal in z vso silo se je uprl v cvetko nad čebelicama. Cvetka je zastokala, se pripognila. Iz cveta so se usuli majhni, beli lističi in pokrili mrtvi čebelici z belo, dišečo odejo. In veter je šel dalje in predrl oblak tam na zahodu. Rdeč žarek se je preril skozi, pozdravil cvetko, se poigral z belimi lističi, vtrepetal, poljubil mrtvi tovarišici in tiho odšel. Velika, krvavordeča kroglja je zatonila v daljavi.“ (Str. 72.)

Seznani smo se z vsebino Ribičičevega mladinskega spisa ter povdarili nekatera posebno značilna in lepa mesta, katera nam kažejo vse vrline in prednosti pisateljevega peresa. Mladini je hotel povedati v podobi kratke, a zabavne in mične pripovedke o čebeli vse to, kar je v prvi vrsti treba vedeti o tej čudoviti žuželki. Srečno je rešil nalogo, katero

si je stavil. Saj se je z vso ljubeznijo ugloobil v življenje naše čebelice, z bistrim očesom je opazoval njeno dejanje in nehanje, vse svoje zanimanje je osredotočil na obravnavani predmet. Zato pa diha ta drobna knjižica žarko ljubezen do božjega stvarstva, posebej pa do čebelice. In ta ljubezen prehaja iz knjižice v bralčevo srce. Pa to gladko pripovedovanje! Tako prijetno zna kramljati le tisti, ki se z vso dušo oklepa predmeta, katerega obravnava. Tuintam se nam kar dozdeva, da jo je krenil pisatelj za našim nesmrtnim mojstrom Erjavcem, tem velikim in nedosežnim slikarjem in opisovalcem božjega stvarstva. In tako je prav! Erjavec nam bodi vedno vzor, kadar hočemo govoriti ali pisati o tem ali onem predmetu iz prirode. — Posameznim prizorom in popisom ne moremo odrekati resnične pesniške lepote. In prav to tvori veliko prednost Ribičičeve knjižice in prav zaradi tega jo bo rad vzel v roke vsak prijatelj narave in čebelic, kakor smo tudi prepričani, da bo našla mnogo zvestih in vnetih bralcev med našo ljubo mladino, kateri je v prvi vrsti namenjena.

3.

Mladi prijatelj! Prebral si lepo Ribičičevo knjižico, o kateri sem ti govoril. Sedaj pa te povabim, da greš z mano k našemu čebelnjaku in malo poseliš na klopici pred njim ter opazuješ, kaj počno najine prijateljice — čebelice. Kajne, kako prijetno je sedeti tu pri čebelnjaku, ki stoji v mirnem zatišju domačega vrta. Pomladanski dan se nagiblje proti večeru. Zadnji solnčni žarki se igrajo z zelenimi listi in pisanim cvetjem sadnih dreves in pozdravljajo zadnje čebele, ki se vračajo v svoje gradove — v panje, bogato obložene z medom in cvetnim prahom. Čudovita mladoletna vonjava napolnjuje zrak in ptice pojo svoje pesmi večernice. Midva pa spremljava s pazljivim očesom neutrudne čebelice, dokler nama druga za drugo ne izgine v svoj panj. Panj, ta grad, ta mala državica, kako skrivnostno je urejen! Vse se vrši v njem po starih večnih zakonih, katere je zapisal Stvarnik. Modro vlada skrbna matica nad zvestim ljudstvom, ki vestno izpolnjuje njene ukaze. Samo ena misel navdaja mnogobrojno ljudstvo čebel: prosep in procvit panju. Ta misel jih spremlja pri vsakem koraku, ta misel podkrepljuje njihovo izvanredno pridnost, ta misel jih družuje k medsebojni ljubezni, ki izključuje zavist in sovraštvo, samoljubje in domišljavost, ki spaja vse v nerazdružljivi slogi, prijaznosti, ki pospešuje mir in harmonijo. In glej! Vse te neštete živalice služijo človeku, on gospoduje nad njimi, on ima korist od njih. Ta zavest lahko navdaja človeka s plemenitim ponosom, kakor se mora na drugi strani čutiti ponižnega in skromnega, ako pomisli na razne umetnosti, katerim so čebelice že od rojstva kos, do katerih pa se človek ne more povzpeti nikdar. Le povej mi stavbenika, ki bi znal zgraditi tako umetno zgradbo, kakor je čebelno satovje! Pokaži mi človeka, ki bi umel pripravljati med in proizvajati vosek!

Panj in — narod! Kolika podobnost! Pa tudi ne! Vse čebele streme v občudovanja vredni složnosti za edinim ciljem: za napredkom panja, za obstankom svoje male državice. Ni tu domišljavosti, ne zavisti, ne prepira, niti sledu samoljubja. *Blagostanje* državice: to je njihovo geslo, to namen vsega napornega dela. Zato je pa tudi uspeh velik in neka sreča in zadovoljnost kraljuje v panju, sreča, katero tako pogrešamo mi ljudje v življenju. Kako pa je pri narodu, kako pa je pri nas?! Brat se je vzdignil zoper brata, sovraštvo je zavladovalo med nami, ne blesti nam pred očmi edino pravi cilj: prospheh, obstoj in napredek naroda, ne poznamo složnega in trudoljubivega dela. In kaj je posledica tega? Prijatelj mladi, pomisli malo o obupnem položaju našega naroda, o nazadovanju na vseh straneh! Gotovo te zaboli srce. Ali boš jadikoval, ali boš tožil? Proč s tarnanjem! Kajne, k čebelici bova šla, pa se bova učila pri njej, pa jo bova posnemala v pridnosti, v složnosti, v brezmejni ljubezni do domovine! In če bomo vsi storili tako, kar nas je sinov malega narodiča našega, nam bo dobro; mir, sreča in veselje bo objelo naša srca in narod bo uspešno napredoval.

Mladi prijatelj! Vem, da te bo še večkrat pot povedla k čebelnjaku. Tu se boš učil v prvi vrsti ljubezni do naroda. Skušal boš dejansko koristiti svoji domovini; kakor to dela sleherna čebelica, ki ji je vedno in povsod edina in največja zapoved: korist, prospheh panju! — Skrbno opazovanje čebel bo pa tudi v tebi budilo in izpodžigalo veliko ljubezen do božje stvarnice, v kateri najdemo toliko sreče, veselja in zadovoljnosti! Tam pred čebelnjakom pa se bo tudi raziskrila tvoja ljubezen in se poglobilo tvoje spoštovanje do Onega, ki nam je poklonil to krasno kraljestvo narave, da v njem gospodujemo, pa se ga tudi radujemo. Oklenil se boš z resnično pobožnostjo Onega, ki je ustvaril tudi čebelico v naš prid, v naše veselje, pa tudi v našo vzpodbujo.

Dà, mladi prijatelj, še večkrat se snideva pri čebelnjaku, še večkrat se poglobiva v opazovanje preljubih čebelic. In v takih trenutkih nama pridejo na misel prelepe besede Erjavčeve, s katerimi je ta veliki mojster v slikanju narave zaključil tisti nedosežni članek „Pomladni dan“, ki ga gotovo poznaš. Takole je dejal Erjavec:

„Vse živi, vse se giblje, vse se veseli in tako slavi, četudi nevedoč, svojega stvarnika, slavi njega, ki umeje jezik svojih živali, komur je svetla kronica vsake bilke znana, ki ve pota vsakega žužka. Kamor on veli, tja buče vetrovi, njegov prst kaže pota rekam deročim.“

Dijaško potovanje v Trst in Benetke.

Poroča dr. Karl Capuder.

Narajšajoč pomen Trsta za naš uvoz in izvoz za vso trgovino in ves promet, zanimanje za morje, ki se v novejšem času pri nas bolj in bolj polašča vse javnosti, je vzbudilo tudi med dijaštvom željo, videti in natančneje spoznati to, o čemur v šoli toliko slišijo. Zgodovina Trsta pa kaže take zanimive zveze z razvojem in propadanjem sosednih Benetk, da skoro mora vsakdo, ki si ogleda Trst, pogledati še malo dalje v mesto ob lagunah, v one Benetke, o katerih slavi, moči in zgodovini še danes ni potihnila govorica med slovenskim ljudstvom.

Značilno je, da se je v petem razredu kranjske gimnazije najprej pojavila želja, ogledati si te kraje. Začetkom drugega tečaja se je oglasil pri poročevalcu v imenu nekaterih petošolcev eden in izrazil željo, da bi si ogledali kraje ob Jadranskem morju. Natančnejega načrta še ni bilo, ker je bilo treba računati z razpoložljivim časom in denarjem. Sestavili smo dva načrta. Prvi je bil: peljati se v Trst in odtod s parnikom v Gradež-Oglej in čez Gorico domov; drugi pa: Trst-Benetke in nazaj. Ker je tudi ravnateljstvo načrt o dijaškem potovanju odobravalo, se je vest o pogovorih naglo razširila med dijaštvom. Posebno je ugajal drugi načrt. Pričeli so se oglašati tudi dijaki iz drugih razredov. Sklep, potovati o Veliki noči v Trst in Benetke, je bil storjen.

Treba je bilo, določiti število udeležencev in izdelati natančnejši program in proračun stroškov. Po skušnjah in cenah železnice se je dalo izračunati, da bi potovanje v Trst in Benetke zahtevalo kakih 30 K za osebo. Pri tem je bila všteta polovična vožnja po državni železnici Kranj-Jesenice-Gorica-Trst (3. razred) in na parniku Trst-Benetke (2. razred) tja insem in vsa preskrba za tri dni. Ker parniki vozijo ponoči, nam ni bilo treba računati stroškov za prenočišče.

Pri sestavi natančnejega programa se je bilo treba ozirati na to, da bi ogledovanje premnogih znamenitosti v obeh mestih in okolici ne utrudilo preveč mladih in od vožnje že itak utrujenih dijakov. Ne veliko, ampak samo najlepše in najvažnejše in to natančno smo si hoteli ogledati

v Trstu in Benetkah. Lloydov arzenal, skladišča in ladje v prosti luki, mesto, akvarij zoologične ščacije, Miramar in s kake višje točke pogled po mestu in zalivu je stalo na našem programu v Trstu. Treba je bilo na ravnateljstvo Lloyda vložiti prošnjo za ogledovanje arzenala in na c. kr. upravo proste luke v Trstu za ogledovanje skladišč. Lloydovo ravnateljstvo, ki nam je certifikat za znižano vožnjo v 2. razredu (cena 3. razreda) takoj poslalo, je drugo prošnjo za ogled arzenala odklonilo, ker se arzenal sedaj ravno preureja za samo popravilnico ladij. Uprava pristanišča pa je dovolila ogledovanje skladišč in obljubila skrbeti tudi za strokovno vodstvo.

V Benetkah smo po načrtu imeli na razpolago le čas od prihoda do odhoda našega parnika, t. j. od šestih zjutraj do dvanajstih ponoči. Benetke slove danes po umetninah v stavbarstvu in slikarstvu. Imena: Tizian, Paolo Veronese, Tintoretto i. dr. so dijaki slišali v šoli in nekatera dela v reprodukcijah tudi videli pri skioptičnih predavanjih, ki so se pozimi priredila v Kranju. Ogledati si originalna dela velikih umetnikov na mestu, kjer so oni delovali, je bil namen našega obiska v Benetkah. Doževa palača, Markova cerkev in Markov trg, kanal Grande in morda še ena ali druga cerkvena stavba naj bi nam pokazala to, česar smo iskali.

Nadzorstvo izleta je mogel prevzeti le en sam član profesorskega zbora, zato je bilo treba število udeležencev omejiti. Stalno pregledati bi se dalo le kakih 20 izletnikov. Računati je bilo tudi s precejšnjim naporom med potjo. Zato se je udeležba dovolila le višjegimnazijcem. Toda število priglašanih je bilo hitro večje in težko je delo, zavrniti enega ali drugega. Zato je voditelj potovanja sklenil, vzeti seboj vse one, ki so se do določenega časa zglasili. Tako je znašalo število udeležencev 28 dijakov iz vseh razredov višje gimnazije.

Določen je bil sedaj tudi natančno čas. Ker so imeli dijaki pred Veliko nočjo duhovne vaje, ki so imele trajati do Velikega torka zjutraj, smo sklenili, odpeljati se že ta dan z vlakom ob osmih iz Kranja. Vrniti pa smo se hoteli iz Trsta z zadnjim vlakom na Veliki četrtek.

Doma je bilo treba še nekaj teoretične priprave za izlet. Udeleženci so se v ta namen sešli dvakrat h kratki razlagi potovanja na podlagi na tablo narisanih načrtov Trsta in Benetk. Tudi so si ogledali nekatere reprodukcije slik v doževi palači, kolikor jih je dobili v Kuhnovi zgodovini umetnosti. Ker je le malo dijakov razumelo za silo italjanščino, je bilo treba še posebej opozoriti na nekatere nevarnosti, katerim je izpostavljen nevesč tujec v Benetkah in zabičalo se je vsem, da je prvi pogoj na potovanju — disciplina. Ker je tudi pri nas že postajalo pred Veliko nočjo toplo, je bilo treba opozoriti udeležence potovanja, da mora potnik biti na poti vedno toplo oblečen. Denar so ohranili udeleženci v svojih

rokah, pobrali smo vsakokrat le denar za vožne listke in za menjavo, kar je vedno za vse eden izvršil.

* * *

Na Veliki torek zjutraj ob $\frac{3}{4}$ 8. uro smo se zbrali, 29 po številu, na kranjski postaji in vstopili v za nas pripravljeni voz. Bilo je prejšnji dan zelo neugodno vreme, ki se je pa toliko izboljšalo, da nismo ravno obupali nad vspehom potovanja. Večini dijakov je bila vožnja po alpski železnici še neznana. Vremenski obrat Velikega tedna je bil vzrok, da nismo občutili navadne presenetljive razlike, ki se pojavi, ko vlak pridrdra skozi bohinjski predor na Goriško. Tudi kalna, ob lepem vremenu lepo zelena Soča nas ni navdušila. Pač smo videli lepo cvetoče črešnje po Sočini dolini in okoli Gorice, vendar je tudi tu pihal neprijazen veter. Tem večje zanimanje se je polastilo mlade družbe, ko smo z Opčine zagledali morje, večina prvič v življenju. Vsklik Ksenofontovih Grkov se je ponavljal pri pogledu na veličastno Adrijo. Pesem iz mladih grl je pozdravljala morje. Le majhni valovi so nam delali pogum. Izstopili smo ob morju. Ker smo se v Kranju preskrbeli z jestvinami za pot, nam ni bilo treba iskati kosila, ampak smo si naročili v Balkanu kar večerjo; potem pa hitro v staro пристanišče, kamor smo imeli priti po programu ob štirih popoldne.

Velik ograjen, z mnogoštevilnimi poslopji in lopami pozidan prostor ob obrežju, mesto samo zase, z vedno živahnim vrvenjem in drvenjem, dajoč zaslužka celemu 230.000 duš broječemu tržaškemu teritoriju — to je pristanišče. Hoteli smo poiskati pisarno uprave, toda tu je že stal pred nami uljuden mlad gospod uradnik in se nam predstavil kot vodnik, katerega nam je dodelila uprava.

Začeli smo ogledovati začasna skladišča (hangarji). To so velikanske lope ob obrežju in po pomolih, v njih ostaja iz ladij izloženo blago le prav malo časa. Zato je v hangarjih vedno zelo živahno, dela se z mrzlično naglico. Tu smo videli velikanske množine pomaranč, orehov, oljnatih semen, aleksandrijske čebule, raznih kož, bombaževine i. t. d. Uradnik nam je razkladal, odkod to in ono. Poskušali smo oljnata, našemu fižolu podobna semena iz Perzije, orehe s Kitajskega, tlačili „za spomin“ v žepe razne vrste bombaževino i. t. d. Večmiljonske vrednosti so vedno tod nakopičene. Prišli smo do hladilnice in si ogledali stroje za proizvodnjo ledu. Ob obrežju so nekaj nakladali na manjši benečanski parnik. Zvedeli smo, da je zmrznjeno argentinsko meso, ki ga sedaj vozijo v Italijo — „vspeh agrarne politike v Avstriji“, je omenil uradnik. Šli smo sedaj tik ob obrežju in smo morali zelo paziti, da nas ni zadel kak tovor, ki se je ravno nad našimi glavami prepeljeval iz ladje v skladišče ali narobe. „Vse to gre deloma hidrauličnim, deloma električnim potom

po velikih dvigalih," nam je razlagal spremljevalec in nam pokazal podzemeljsko napeljavo sile, ki je vse dvigala in prenašala. Šli smo v poslopje za stroje, kjer se proizvajajo vse te grozovite sile, ki nadomestujejo neznansko množino človeškega dela. Pred poslopjem za stroje smo videli, kako prihajajo po železniškem tiru vagoni premoga v pristanišče. „To je češki premog, poprej smo pa dobivali velike množine dokaj boljšega premoga z Angleškega," je pripomnil vodnik. Tudi v Trstu se je poznal veliki štrajk delavcev v angleških premogovnikih. Bili smo v času, ko je dosegel ta štrajk vrhunec.

Ob obrežju je stala ladja pri ladji. Posebno veliko jih je imelo rdeče in črne dimnike. Zvedeli smo, da se po barvi dimnika najlažje spozna, kateri paroplovni družbi kak parnik pripada. Črne dimnike ima Avstrijski Lloyd. Po velikosti so se odlikovale ladje družbe Austro-Americana. Enega teh velikanov, ki je imel, kakor je kazala zastavica na zadnjem delu, v kratkem odpluti v — Buenos Aires, smo si od bližje ogledali. Stopili smo na krov in v notranje prostore, kjer smo občudovali krasno urejen oddelek za potnike I. razreda. Morali smo pa pri tem paziti, da se nismo kam pritisnili, kajti pravkar so ladjo lepo belo prebarvali. Stopili smo tudi v prostor za kapitana in si ogledali vse priprave za krmarenje ladje. Na najvišjem delu krova smo še stopili v majhno sobico. Mlad gospod nam je tu nekoliko razložil velepomembno napravo brezžičnega brzjava. Zapustili smo prijazne Angleže in šli dalje. Toda že je bila ura šest in zamudili smo čas, ko je še mogoče ogledati si zanimivo delo v skladiščih za kavo. Treba je bilo posloviti se od pristanišča. Pristrčno smo se zahvalili našemu spremljevalcu.

Hiteli smo pogledat parnik, ki nas je imel ponoči odpeljati v Benetke. Hoteli smo si kupiti tudi listke in menjati za Benetke vsak po 6 K denarja. Na pomolu sv. Karola smo opazili bolj majhen parnik „Almissa“, ki vozi med Trstom in Benetkami. Zvedeli smo na parniku, da dobimo listke zvečer od devetih naprej tu na pomolu. Žal nam je bilo pozneje, da nismo šli naravnost v Lloydovo palačo po listke. Za sedaj pa smo šli večerjat v Balkan in po večerji na izprehod ob obrežju proti Barkovljam. Noč je bila temna in veter je pihal. Prišli smo še pred časom nazaj in se zato še malo ustavili v kavarni Balkan, potem pa na parobrod. 5 K 40 v boče stal listek do Benetk za osebo, tako so nam povedali poprej na parniku. Ko hočemo kupiti listke, zvedemo še, da stane toliko listek v Lloydovi palači, tu na pomolu se pa plača po 1 K več. Pomagalo ni nič, plačati smo morali. Ko stopimo na krov, vprašamo, kam bodo dejali nas 29 mladih ljudi. Naleteli smo na zelo neprijazne ljudi. Brez besede, samo z roko nam pokažejo na gornji krov. Gremogori. „Precej mrzlo bo tu-le na teh klopeh," smo si dejali in hitro zasedli malo uto, ki je bila odprta proti zadnjemu delu krova in zato varna

pred vetrom. Hoteli so nas sicer odtod pregnati, češ, da je kajuta namenjena le potnikom I. razreda, pa smo naposled le notri ostali. Kdor bi hotel spati, bi moral doplačati 2 K za posteljo v kabini. Nekateri zaspanci in komodnejši so to tudi storili in pravili zjutraj, da so dobro spali. Večina nas je pa ostala na krovu in poglela po klopeh. O polnoči se je začelo živahnije gibanje, zaslišala so se povelja, stroji so začeli delovati in enakomerno stresati ladjo. Zganili smo se in mirno splavali na odprto morje. Luči ob obrežju so se počasi izgubljale, peljali smo se proti Benetkam. Malo smo se zibali, a hudega ni bilo. Prazen je bil strah pred morsko boleznijo, ni se oglasila.

* * *

Ko se je začelo svitati na vshodu, smo bili že pred Benetkami, ki so kakor iz morja vzrasle pred nami. Veseli smo bili, da je vožnje konec, da smo vsi čili in zdravi. Ogledovali smo živahno življenje po vodi v lagunah in okoli naše ladje. Ponosno dviga novi Markov stolp svojega svetlega angela v višavo. Že vidimo vhod v kanal Grande. Ladja pristane sredi lagune in v tem hipu se vsujejo od vseh strani gondole, dolge, črne, z visokim sprednjim delom proti ladji. Po šest in šest se nas vsede v en tak čoln. To je bilo potem barantanja za prevoznino, kajti vsak je zahteval drugo ceno! Za kake 2 minuti veslanja je dobil gondolir 2 K. Prav dobičkanosna ta obrt!

Zbrali smo se na Piazzetti. Oko je zavzeto gledalo orjaška stebra in krasoto doževe ter kraljeve palače, a trebalo je premagati nasledke mrzle noči, zato hitro v bližnjo kavarno. Prodajalci razglednic in albumov so nam že za petami in obesijo hitro par neprevidnežem, ki so pozabili svarjenja, po 30 razglednic za 1 K. Hitro opozorimo ostale, da je to za Benetke predrago. Kupovanje preneha. Prodajalci gredo, a se vrnejo in ponujajo sedaj isto po 50 v. Naučili smo se kupovati v Benetkah. V kavarni smo srečno opravili, samo nekaj slabega drobiža smo dobili pri menjavanju lir. Naročili smo še skromno kosilce pri „Sandwirtu“ po 1 L 50 c, potem pa ogledovat. Mahnemo jo čez Markov trg, kjer stopimo nekoliko v cerkev, na most Rialto. Vračajoč se, vstopimo v cerkev S. Salvatore, da si ogledamo nekatere oltarne slike slavnih umetnikov. Toda naleteli smo slabo. V Benetkah so radi Velikega tedna zagrnjene tudi vse oltarne slike. Cerkev torej ne bomo veliko ogledovali. Vrnemo se že ob osmih pred doževo palačo. Vstopnice po 1 L 20 c nam odpro vrata v sobe in dvorane, kjer so nekdanj hodili slavni doži, resni in strogi možje iz sveta deseterih, in mladi, elegantni, živahni plemiči bogatih beneških rodbin, ki so bile zapisane v zlati knjigi beneške oligarhije. Bilo je že polno drugih obiskovalcev v palači, tudi učenci neke laške šole so prišli. 12 soban smo prehodili, videli smo slike vseh onih velikih

benečanskih umetnikov, katerih imena pozna cel svet. Prevzelo nas je vse to. Ko smo stali v dvorani „Velikega sveta“, vsi okrašeni s samimi slikami, je zastrmelo naše oko v steno, kjer smo prišli v sobo. Tintoretto: Nebesa! Kolika množica glav in spredaj dve krasni, jasno označeni postavi! Dà, le umetnikova fantazija si more predstavljati gledanje in uživanje Večne resnice! Vedno zopet smo se obračali proti oni sliki, vtis nam ostane za življenje.

Pazniki po dvoranah so poskušali tudi malo razlagati. Komaj smo se vzdržavali smeha, ko je s prav laško samozavestjo, živahnostjo in mimiko paznik v sobi, kjer so nekdanj čakali biriči povelja sveta deseterih, razlagal o anonimnih ovadbah, katere je vsakdo lahko vrgel v levovo žrelo v tej sobi. Posegel je z resno gesto v levovo žrelo in resnično privlekel vun nekaj rujavega papirja, menda kos kakega plakata.

Zapustili smo doževno palačo in se podali v Markovo cerkev. Zopet vstopnina v ta muzej, cerkev imenovan, in vstopnice se prodajajo pred velikim oltarjem! Velika oltarna tabla, iz čistega zlata, umetniško delo bizantinske tehnike, znamenitosti v zakladnici niso vzbudile tega, kar umetniška dela v doževi palači.

Po kosilu smo imeli bolj zabaven program. Stopili smo lepo na parnik, ki za majhno ceno 10 c vozi po kanalu, in se veselo vozili gorindol. Občudovali smo krasne palače na desni in levi in obujali spomin na glavne znake posameznih slogov, katere se da v Benetkah pač najlažje študirati in primerjati. Izstopili smo pri Ljudskem vrtu in se prepričali, da tudi v Benetkah raste trava in drevje.

Prišel je večer. Treba je misliti na vožne listke, da ne bomo vnovič doplačevali. V Lloydovi agenturi zremo zopet, da stane vožnja nazaj nekaj vinarjev več, kakor pa iz Trsta v Benetke in kakor stoji v voznih redih. Naše potrpežljivosti je bilo sedaj konec, kajti ako ne bi bili nič prosili za znižano ceno, ampak kar v Trstu kupili vožne listke za drugi razred Trst-Benetke in nazaj, bi bil plačal vsak le 70 v več. To imenuje Avstrijski Lloyd v dobi, ko deluje mornariško društvo, znižano vožno ceno za — dijake! Sicer pa morajo biti gospodje v agenturi zabavljanja vajeni, kajti tudi pri našem so ostali popolnoma hladnokrvni. Zopet smo plačali in šli dalje s sklepom, iti prav zgodaj na parnik in si osvojiti vse najlepše prostore drugega razreda.

Večer je bil miren in lep. Sedeli smo v kavarni pred starimi prokuracijami na Markovem trgu in gledali življenje na trgu. Ves eleganten svet se je zbral na tem arhitektonično najlepše okrašenem trgu na svetu. Občudovali smo ob krasni razsvetljavi slikovitost prizora. Kakor teman gozd so se dvigali tam na levi stolpiči in kupole Markove cerkve, kamor je hitelo vse polno ljudi. Mirno se je razprostirala pred nami kraljeva palača, kjer smo videli povsod napeljave za električno razsvetljavo, ki

je imela malo dni kasneje ob blagoslovitvi Markovega stolpa bajno razsvetliti prostor. In nad vsem je kraljeval mirno in ponosno stolp sam.

Šli smo v Markovo cerkev. Bila je Velika sreda zvečer. Dopoldne, ko smo bili v cerkvi tudi pri sv. maši, nismo dobili ugodnega vtisa, sedaj zvečer v poltemi pa, ko je izbran moški in deški zbor pel žalostinke Velikega tedna, smo se zopet čutili v cerkvi. Pokleknili smo in ob krasnem deškem sopran-glasu je splaval naš duh kvišku.

Še parkrat smo korakali ob laguni pred doževo palačo gorindol. Iz gondole smo zaslišali zvok mandoline in nežen ženski glas je pel melodično benečansko popevko. Videli in slišali smo Benetke.

Začel je pihati veter. Stopili smo k obrežju in obsuli so nas gondolirji, s katerimi smo se po dolgem prerekanju pogodili za prevoznino. Pet gondol je tekmovalo, katera bo prej dosegla „Almisso“. Žrtva te tekme je bil klobuk, ki se morda še danes ziblje po laguni, če ga ni pobral hudomušni gondolir. Utrujenost je zahtevala svoje in kmalu je dremala večina mladih izletnikov v topli kajuti drugega razreda. Nekaj jih je zaspalo in niso bili priča prelepega prizora ob odhodu ladje. Krasna razsvetljava Kanala Grande, Piazzette in obrežja se je vedno bolj strinjala v vrsto luči in ko smo menjavali smer, takrat se nam je zazdelo, kakor da se začenjajo luči premikati in naredil se je po morju nočen izprevod z nešteti lučkami.

* * *

Ladja je plula dalje, a ne več mirno. Mrzel veter je bril čez gladino in povzročal, da ni bilo skoro mogoče ostati na krovu; večina potnikov je poiskala ležišča. Toda v kratkem je postalo morje prav razburkano in začelo se je zopet živahneje na krovu. Prihajali so iz spodnjih prostorov bledih obrazov in se naslanjali na ograjo ob krovu. Kranjci smo se še dosti dobro držali, le kako petino je premagala morska bolezen. Proti jutru se je veter malo polegel. Veseli smo pa bili, ko smo ob poldnevih obstali v pristanišču. Nemirna noč od srede na četrtek nam bo ostala dobro v spominu, saj smo še tisti dan zvedeli tudi, kako hudo se je pravtakrat godilo drugim izletnikom (nesreča na Stolu).

Zajtrk v Trstu nas je ogrel in nam dal novih moči. Ogledovati smo si pričeli mesto Trst. Zanimale so nas ta dan zlasti nekatere stavbe (grška cerkev, cerkvi sv. Antona in sv. Justa). Le malo časa smo še imeli za akvarij na zoologični štaciji, kjer smo videli vse važnejše živalice, ki žive v Tržaškem zalivu in ki so dostikrat bolj podobne lepim rastlinam kot živalim.

Hiteti smo morali na parnik „Miramare“. Ko smo prišli do pristanišča, je ravno odplula velika ladja v Buenos Aires. Voščili smo ji srečno pot v daljno Južno Ameriko. Zopet smo bili na morju, toda sedaj je prijetno

sijalo solnce in gledali smo skalnat rob Krasa in kraje pod njim. Dva godca in pevca obenem sta nas zabavala s toliko- in tolikokrat peto pesmico „Santa Lucia“.

Miramarski nasadi južnega rastlinstva so se pojavili pred nami in med bujno rastočim drevjem krasen grad Miramar. Pot nas je peljala po nasadih do gradu, vstop pa je bil ta dan zabranjen. Odšli smo po parku navkreber na Opčino. Tam, kjer se nudi najlepši razgled po Tržaškem zalivu, smo v hotelu kosili. Sicer nam je bilo malo žal, ko smo plačevali, vendar pa smo bili veseli, saj smo pred odhodom še enkrat lahko uživali pogled na veličastno morje in naš proračun je še tudi ta zadnji izdatek lahko premogel. Na kolodvoru smo še srečno našli dva tovariša, ki sta malo zaostala in potem hitela naravnost na postajo.

* * *

Vlak je prisopihal iz Trsta in seboj pripeljal poseben voz za nas. Zopet smo sedeli v vlaku. Dve noči skoro brez spanja in vendar nobene zaspanosti! Zopet celo pot veselo in živahno! Okoli enajstih ponoči smo bili v Kranju. Prvo dijaško potovanje kranjskega dijaštva je bilo završeno brez vsake nezgode, pač pa z globokimi vtisi za celo življenje.

Schulnachrichten.

□ □ □

A. Das Äußere der Schule.

I. Das Lehrpersonal.

a) Veränderungen im Lehrkörper.

1. Aus dem Verbands des Lehrkörpers schied der Herr suppl. Gymnasiallehrer **Robert Kenda**.

2. Mit Erlaß des k. k. L.-Sch.-R. vom 21. IX. 1911, Z. 6441, wurden die Lehramtskandidaten **Friedrich Kmet** und **Johann Krajec**, mit d. Erl. v. 30. IX. 1911, Z. 6862, der Lehramtskandidat **Jakob Cimerman** und mit dem Erl. v. 11. März 1912, Z. 1651, (an Stelle des erkrankten Supplenten **Franz Dolžan**) der gewesene Supplent am I. Staatsgymnasium in Laibach **Ludwig Vagaja** zu supplierenden Gymnasiallehrern bestellt.

3. Mit Erlaß $\frac{\text{U. M. 1. X. 1911, Z. 20.453}}{\text{L.-Sch.-R. 18. X. 1911, Z. 7138}}$ wurde der k. k. Professor **Johann Grafenauer** auch für das Schuljahr 1911/12 dem k. k. I. Staatsgymnasium in Laibach und mit Erlaß $\frac{\text{U. M. 4. VII. 1911, Z. 12.970}}{\text{L.-Sch.-R. 23. VII. 1911, Z. 4726}}$ der Professor der Staatsrealschule in Idria, **Dr. Josef Mencej**, der hierortigen Anstalt zur Dienstleistung zugewiesen.

4. Der k. k. Professor **Anton Zupan** wurde mit Erl. d. Min. f. K. u. Unt. v. 29. VII. 1911, Z. 20.937 in die VIII. Rangklasse befördert. (L.-Sch.-R. Erl. v. 8. VIII. 1911, Z. 5320.)

5. Im Lehramte definitiv bestätigt wurden die wirklichen Gymnasiallehrer **Anton Detela** und **Anton Sušnik** (L.-Sch.-R. Erl. v. 25. X. 1911, Z. 6893 und v. 27. X. 1911, Z. 5946).

6. Dem Professor **Dr. Vladimir Herle** wurde die zweite (L.-Sch.-R. Erl. v. 21. VI. 1911, Z. 3965) und dem Professor **Dr. Karl Capuder** die erste Quinquennalzulage zuerkannt. (L.-Sch.-R. Erl. v. 19. III. 1912, Z. 1725.)

b) Beurlaubungen.

Mit Erl. d. k. k. Min. f. K. u. Unt. vom 3. IV. 1912, Z. 12.246 (intim. m. L.-Sch.-R. Erl. v. 16. IV. 1912, Z. 2613) wurde gestattet, daß der erkrankte Supplent **Franz Dolžan** vom 15. März bis zum Schlusse des Schuljahres durch einen Supplenten vertreten werde. (S. I. a 2.)

c) Personalstand am Schlusse des Schuljahres 1911/12.

A. Für obligate Lehrfächer.

	Name und Charakter	Ordinarius in der Klasse	Lehrfach und Klasse	Wöch. Stunden
1	Ignaz Fajdiga , k. k. Direktor der VI. Rangklasse	—	Mathematik IV. a, VI.	6
2	Karl Capuder , Dr. der Philosophie, k. k. Professor, Leut. i. d. Res. d. k. k. Lw.-Inf.-Rgt. Nr. 5, Kustos der geogr.-historischen Lehrmittelsammlung	VI.	Geographie I. a, II. a, II. b. — Geographie und Geschichte V., VI., VIII.	18
3	Anton Detela , k. k. Professor, Kustos der deutschen Schülerbibliothek	IV. a	Latein IV. a. — Griechisch IV. b — Deutsch I. a.	15
4	Anton Dokler , k. k. Professor der VIII. Rangklasse, Kustos der Lehrerbibliothek	VII.	Latein VII. — Griechisch VII. — Deutsch VII., VIII.	15
5	Simon Dolar , Dr. der Philosophie, k. k. Professor, Kustos des physikalischen und chemischen Kabinetts	VIII.	Mathematik I. a, I. b, VII., VIII. — Physik VII., VIII. — Pro-paedeutik VII., VIII.	22 II. S. 23
6	Johann Grafenauer , k. k. Professor	—	dem I. Staatsgymnasium in Laibach zur Dienstleistung zugewiesen.	—
7	Vladimir Herle , Dr. der Philosophie, k. k. Professor, Kustos des naturhistorischen Kabinetts	—	bis 15. März: Mathematik II. a, III. a. — Naturgeschichte I. a, II. a, III. a, IV. a, IV. b, VI. — Vom 15. März Naturgeschichte I. a, I. b, II. a, II. b, III. a, IV. a, IV. b, V., VI.	20 21
8	Franz Komatar , k. k. Professor, Korrespondent der k. k. Zentral-kommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale	IV. b	Geographie I. b. — Geographie und Geschichte III. a, III. b, IV. a, IV. b, VII.	21

	Name und Charakter	Ordinarius in der Klasse	Lehrfach und Klasse	Wöch. Stunden
9	Johann Masten , k. k. Professor	II. a	Latein II. a, VI. — Slowenisch II. a.	15
10	Josef Mencej , Dr. der Philosophie, k. k. Professor der Staatsrealschule in Idria, zur Dienstleistung zugewiesen	I. b	Latein I b. — Slowenisch I. b, IV. a, V., VI.	17
11	Franz Pernè , Dr. der Theologie, k. k. Professor der VIII. Rangklasse, Mitglied des k. k. Bezirksschulrates	—	Religion I. a, II. a, III. a, IV. a, IV. b, V., VI., VII., VIII. — Exhortator.	18
12	Max Pirnat , k. k. Professor, Kustos der slowenischen Schülerbibliothek, Mitglied des städtischen Gemeindeausschusses	III. a	Latein III. a. — Griechisch III. a. — Slowenisch III. a, VII., VIII.	18
13	Anton Sušnik , k. k. Professor	V.	Latein V. — Griechisch V. — Deutsch I. b. — Slowenisch IV. b. — Kalligraphie I. a, I. b.	20
14	Anton Zupan , k. k. Professor der VIII. Rangklasse, Leut. i. d. Ev. d. k. k. Landwehr, Kustos der Unterstützungsfondsbibliothek, Mitglied des städtischen Gemeindeausschusses	I. a	Latein I. a. — Griechisch VIII. — Slowenisch I. a.	16
15	Jakob Cimerman , suppl. Gymnasiallehrer	—	Latein IV. b. — Griechisch III. b. — Deutsch IV. b.	15
16	Franz Dolžan , suppl. Gymnasiallehrer	—	bis 15. März: Mathematik II. b, III. b, IV. b, V. — Naturgeschichte I. b, II. b, III. b, V. — Vom 15. März an beurlaubt.	21
17	Friedrich Kmet , suppl. Gymnasiallehrer	—	Griechisch IV. a. — Deutsch II. b, III. a. — Geschichte II. a, II. b.	17
18	Johann Krajec , suppl. Gymnasiallehrer	—	Deutsch II. a, III. b, V., VI.	15
19	Josef Malnar , suppl. Gymnasiallehrer, Kustos der Turngeräte	II. b	Latein II. b. — Griechisch VI. — Slowenisch II. b. — Turnen I. a, I. b, II. a, II. b.	22
20	Franz Mischitz , Dr. der Philosophie, suppl. Gymnasiallehrer	III. b	Latein III. b, VIII. — Deutsch IV. a. — Slowenisch III. b.	18
21	Engelbert Rakovec , Stadtpfarrkooperator, Hilfslehrer	—	Religion I. b, II. b, III. b.	6
22	Ludwig Vagaja , suppl. Gymnasiallehrer	—	Mathematik II. a, II. b, III. a, III. b, IV. b, V. — Naturgeschichte III. b.	20

B. Für nichtobligate Lehrfächer.

Gesang, in 3 Abteilungen, 6 St. w., lehrte der k. k. Professor *Johann Masten*.

Italienische Sprache, 1. Kurs, 2 St. w. lehrte der suppl. Gymnasiallehrer *Dr. Franz Mischitz*.

Stenographie (deutsche), 2 Kurse (I. Kurs in 2 Abteilungen), 6 St. w., lehrte der k. k. Professor *Anton Zupan*.

Stenographie (slowenische), 2 Kurse, 4 St. w. (II. Kurs unentgeltlich), lehrte der k. k. Professor *Anton Zupan*.

Turnen, in 3 Kursen, 6 St. w., lehrten die suppl. Gymnasiallehrer *Josef Malnar* und *Franz Dolžan*; vom 15. März an in 2 Kursen, 4 St. w., lehrte der suppl. Gymnasiallehrer *Josef Malnar*.

Zeichnen, in 2 Kursen, 4 St. w., lehrte *Alois Novak*, Volksschullehrer.

*

Gymnasialdiener: *Alois Vertovšek*; Aushilfsdiener: *Simon Kerč*.

II. Lehrmittel.

a) Verfügbare Geldmittel.

1. Kassarest ex 1910:	
a) der Lehrmitteldotation (Erl. des k. k. L.-Sch.-R. vom 13. Februar 1912, Z. 837)	K 104·07
b) der Beiträge für die Schülerbibliothek (Erl. des k. k. L.-Sch.-R. v. 11. Februar 1912, Z. 838)	„ 304·71
2. Aufnahmestaxen	„ 352·80
3. Lehrmittelbeiträge	„ 704—
4. Taxen für Zeugnisduplikate	„ 24—
5. Beiträge für die beiden Abteilungen der Schülerbibliothek	„ 351—
	<u>Summe . . . K 1840·58</u>

b) Vermehrung der Lehrmittelsammlungen.

1. Lehrerbibliothek.

Kustos: *Anton Dokler*.

a) Durch Ankauf.

Zeitschriften: Allgemeines Literaturblatt, 21. Jahrg. — Zeitschrift für österreichische Gymnasien, 63. Jahrg. — Zeitschrift für das Realschulwesen, 37. Jahrg. — Wochenschrift für klassische Philologie, 29. Jahrg. — Österreichische Mittelschule, 26. Jahrg. — Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik, 34. Jahrg. — Dr. Wildermann, Jahrbuch der Naturwissenschaften, 26. Jahrg. — Monatshefte für den naturwissenschaftlichen Unterricht, 5. Jahrg. — Naturwissenschaftliche Rundschau von Dr. Sklarek, 27. Jahrg. — Jahrbuch der Zeit- und Kulturgeschichte, 3. Jahrg. — Geographischer Anzeiger, 13. Jahrg. — Lehrproben und Lehrgänge 109—112. Heft. — Zeitschrift für Philosophie und Paedagogik von Flügel und Rein,

29. Jahrg. — Carniola, Neue Folge, 3. Jahrg. — Dom in Svet, 25. letnik. — Ljubljanski Zvon, 32. letnik. — Čas, 6. letnik.

Werke: Straganz, Weltgeschichte, 4. Bd. — Pauly-Wisowa, Realenzyklopädie, VI., VII. Bd. — Thesaurus linguae Latinae (Fortsetzung). — Werke der Matica Slovenska 1911. — Baumgartner, Geschichte der Weltliteratur, VI. Bd.

b) Durch Geschenke.

Vom k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht: Dr. Michael Haberlandt, Zeitschrift für österreichische Volkskunde, 17. Jahrg. — Von einigen Mitgliedern des Lehrkörpers: „Mitteilungen der Freunde des humanistischen Gymnasiums“ und „Das humanistische Gymnasium“. — Vom hochw. Herrn Dr. Fr. Pernè: 2 Bde. — Vom Verfasser: Dr. A. Bezezny, die Thronreden Sr. Majestät des Kaisers Franz Josef I. — Dr. Alexander Hinterberger: Ist unser Gymnasium eine zweckmäßige Institution zu nennen?

Gegenwärtiger Stand des Lehrerbibliothek: 2412 Bde., 38 Hefte und 3280 Programme.

2. Schülerbibliothek.

A. Slowenische Abteilung.

Kustos: *Max Pirnat.*

a) Durch Ankauf.

Angelček 1911 (19.1.). — Aškerc-Vesel: Ruska antologija. — Bregar V., Potovanje v Lilibut. — Dom in Svet, 1911. (24.1.). — Grafenauer, Zgodovina novejš. sloven. slovstva. II. d. Doba narod. prebujenja. 2 izvoda. — Matica Slovenska: Hrvat. knjižn. 4. (Dinko Šimunović, Tudjinac); Knez. knjižn. 18. zv. (Iv. Lah, Brambovci, zgod. roman, II. d.); Mencinger Jan. dr., Izbrani spisi. I.; Slovan. jubileji, 1.; Zabav. knjižn. 23. zv.; Zbornik, 13. zv. — Mentor 1910/11 (3.1.) — Mohorjeva družba: Cankar Iv., Troje povesti; Koledar 1912; Meško Ks., Mladim srcem, 1. zv.; Slov. Večernice, 65 zv. (Jurčič J., Deseti brat); Trunk Juri, Na Jutrovem. — Vrtec 1911. (41.1.) — Zvon Ljub., 1911. (31.1.) — Zvonček 1911., (12.1.) Matica Hrvatska: Kovačić Ant., U registraturi; Krstinić P., Bratski inat.; Mihačević fra Lovro: Po Albaniji; Popović B., Antologija novije srpske lirike; Poučna knjiž., zv. 26. (Radić S., Češki narod na početku 20. stoljeća); Slovenska knjižn. (Sienkiewicz-Velikanović. Bez dogme.)

b) Durch Geschenke.

Bücherspenden ließen zukommen folgende Herren und Schüler:

Aljančič Val., Pfarrer in R., geistlicher Rat: Lavtižar Jožef, Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj; Zgodovina župnij in zvonovi v dekaniji Radovljici. — Črobath Franz, Kaufmann: Sardenko. Slovanska apostola, zgod. igra. — Čibašek Vinz., Pfarradministrator, St. Ulrichsberg: Gregorčič. Job in psalm 118. — Dolar Sim., Dr., Professor: Ribičič Jos., Kraljestvo čebel, 2 izv. — Kokalj Rudolf, Direktor der Versicherungsgesell. „Donau“:

Erjavec-Sajovic. V naravi, 3 Ex. — Kunaver Franz, Adjunkt der k. k. Staatsbahn, Selo: Goethe-Funtek, Faust, 1. d.; Knez. knjiž. 5. zv.; Nazor Vlad., Veli Jože. — Logar Josip, Kaufmann: Pokorn, Zgodovina Besnice pri Kranju. — Majdič Jos., Kaufmann, Gregorčič 4. zv. — Perne Franz, Dr., Professor: Sienkiewicz-Mrač, Z ognjem in mečem. 1. in 2. d. (Zabavna knjižn. Mat. Slov. 7. in 8. zv.) — Pučnik Albert, Herrenkleidmacher: Vesel, Psalmi. — Sajovic Janko, Kaufmann: Milčinski, Pravljič. — Šinkovec Ant., Kaufmann: Funtek A., Luči. — Schüler: Matekovič Jos., II. a.: Haderlap, Črni bratje; Planinski, Zbirka nar. pripovedk, 1. zv.; Špendal Jos., III. a.: Verbajs, Zgodovina kamnogoriške fare; Špenko Jos. II. a.: Angelček 13. 1.; Dominikus, Narodne pripovedke, 3. zv.

Allen Spendern sei der gebührende Dank abgestattet.

Die Bibliothek erhielt einen Zuwachs von 21 Werken in 25 Bänden.

Ausgeliehen wurden an 246⁺¹⁹ Schüler 907 Bücher. Beim Ausleihen der Bücher waren dem Kustos die Tertianer Josef Bačnik und Bartholomäus Zupanc behilflich.

Gegenwärtiger Stand: 332 Werke in 1912 Bänden.

B. Deutsche Abteilung.

Kustos: *Anton Detela*.

a) Durch Ankauf.

Franz Finn, Tom Playfair. — Otto Ludwig, Zwischen Himmel und Erde. — Wilhelm Raabe, Die Kinder von Finkenrode, Unseres Herrgotts Kanzlei. — Theodor Mügge, Afraja. — Wilibald Alexis, Der Roland von Berlin. — H. Graf Moltke, Wanderbuch. — Max Eyth, Im Strom unserer Zeit, aus Briefen eines Ingenieurs, I. Band: Lehrjahre. — Charles Dickens, Ausgewählte Romane und Novellen: I. Band, David Copperfield, II. Band, Der Raritätenladen. — Heinrich Heine, Ausgewählte Gedichte. — Fritz Reuter, Aus der Franzosenzeit. — Schönaich-Karolath, Prinz E. von, Fern ragt ein Land. — Waltharius, Übertragung und Erläuterungen von J. von Scheffel und A. Holder. — Friedrich Wilhelm Weber, Goliath. — Gustav Frenssen, Peter Moors Fahrt nach Südwest, ein Feldzugsbericht. — Karl Bleibtreu, Dies irae. — Wladimir Ssemenow, Die Schlacht bei Tsuschima. — Land und Leute, Geographische Monographien, 4. Band, Schweiz von J. C. Heer. — Kamerad, der gute, 25. Jahrg. — Universum, das neue, 32. Jahrg. — Holteibuch, Eine Auslese aus Holteis Werken. — Welt, alte und neue, 45. Jahrg. — Phoenix, I. Jahrg. — Efeuranken, 21. Jahrg.

b) Geschenke.

Vom k. k. Min. f. Kultus u. Unterricht: Fünfundsiebzig Jahre österreichischer Lloyd. — Vom H. Prof. Dr. Fr. Perne in Krainburg: Antonio de Trueba, Baskische Volkserzählungen; P. Jordanus Himioben O. Pr., Katalog für Schülerbibliotheken höherer kath. Lehranstalten, H. Sienkiewicz, Die Familie Polanecki; Literarischer Ratgeber für die Katholiken Deutschlands, VI., VIII., X. Jahrg. — Vom H. Rožaj Christian, Kanzleioffiziant in Krainburg: Illustrierter Kalender der österreichischen Volkszeitung, 1911.

Gegenwärtiger Stand: 339 Werke in 1373 Bänden.

3. Geographische Lehrmittelsammlung.

Kustos: *Dr. Karl Capuder.*

Angekauft wurden: Schwabe: Plan der Stadt Rom. — Schwabe: Wandkarte des römischen Reiches.

Gegenwärtiger Stand: 151 Inventarnummern.

4. Physikalisches Kabinett.

Kustos: *Dr. Simon Dolar.*

Angekauft wurden: Fallmaschine nach Galilei. — Bewegungsparallelogramm nach Dr. Majer. — Apparat für den Fall durch Sehne und Bogen. — Apparat für das Beharrungsvermögen. — Interferenzgabel nach Hopkins. — Pfeife zum Nachweise der Knoten. — Apparat zur Erklärung der subjektiven Farben nach Nörrenberg. — Apparat zur Darstellung der Kontrastfarben. — Gnomon. — Handbuch für physikalische Schülerübungen von H. Hahn. — Zeitschrift „Kosmos“.

Gesamtstand: 520 Nummern.

5. Naturhistorisches Kabinett.

Kustos: *Dr. Vl. Herle.*

Angekauft wurden: ein Seewasser-Aquarium mit Durchlüftungsapparat und den dazu gehörigen Utensilien. — Überdies wurde ein botanischer Garten angelegt; eingesetzt wurden ca 1000 Stück Bäume (Laub- und Strauchhölzer, einheimische und exotische Koniferen) und ca 450 Pflanzen; außerdem wurde ein Bassin aus Beton hergestellt, welches als Aquarium für Pflanzen und Tiere eingerichtet wird. Ein ausführlicher Bericht darüber folgt im nächsten Schuljahre.

Geschenke: Vidic L. (VII. Kl.): 2 goldführende Quarzstücke; Korošec V. und Završnik J. (II. b Kl.): je eine Schale der Meeresspinne.

Stand am Ende des Schuljahres 1910/1911: Zoologie: 5974 Stück; Botanik, Modelle und Früchte 90 Stück, 1 Aquarium, 5 Herbarien; Mineralogie: 370 Stück Mineralien, 143 Stück Gebirgsarten, 201 Stück Grundformen der Kristallmodelle, 112 hölzerne Kristallmodelle; 128 zoologische und botanische Wandtafeln, 10 mikroskopische Präparate, 10 Lupen, 7 Spirituspräparate.

6. Lehrmittel für Zeichnen.

Gesamtstand: 2 Apparate, 203 Holz- und Drahtmodelle für den perspektivischen Unterricht, 68 ornamentale und figurale Gipsmodelle, 80 Vorlegeblätter, 30 Pappmodelle (Stuhlmannsche Körper), 80 Holzrahmen mit Glasscheiben, 8 Gestelle, 9 Doppelmarderpinsel, 6 Reibschalen, 6 Halbliterflaschen.

7. Lehrmittel für den Gesangunterricht.

Kustos: *Johann Masten.*

Ankauf: Ignaz Hladnik: Trinajst cerkvenih napevov za moški zbor. — Ant. Grum: Cerkvena pesmarica, I. del. — St. Premrl: Slava Brezmadežni.

Geschenke: Der hochw. Herr Jakob Aljaž, Pfarrer in Lengendorf, schenkte der Anstalt in 20 Exemplaren die Partitur seiner neuesten Komposition: „Ti osrečiti jo hoti!“, wofür ihm der wärmste Dank ausgesprochen wird.

Vervielfältigt wurden mittelst des Zinkdruckapparates 4 Messen f. d. gemischten Chor zu je 100, 3 Messen f. d. Männerchor zu je 50 und 12 weltliche Lieder f. d. Männerchor zu je 50 Stimmen.

III. Das Unterstützungswesen.

a) Stipendien.

Im Genusse eines Stipendiums standen 33 Schüler. Der Gesamtbetrag der Stipendien betrug 7117 K 47 h. (Siehe Statistik Nr. 10.)

b) Der Gymnasial-Unterstützungsfonds

hat die Unterstützung wahrhaft dürftiger und fleißiger Schüler durch Beteiligung mit Lehrmitteln, durch Aushilfen in Krankheitsfällen u. s. w. zum Zwecke.

Die Bibliothek in der Obsorge des k. k. Professors Anton Zupan erwarb durch Kauf 127 Bücher. Ferner widmeten derselben: Herr Gymnasiallehrer Johann Krajec 1 Bd., Herr Gymnasiallehrer Mirko Kmet 1 Bd. — Die Schüler Zupanc (III. b), Jugovic M. (V.), Štibilj, Jeglič (VI.) und Lazar (VII.) je 1 Bd., Jakofčič (VI.) 2 Bde. — Die Verlagsbuchhandlung Tempsky 6 Bde. — Ausgeschieden wurden 210 veraltete oder unbrauchbar gewordene Bücher.

Stand der Bibliothek am Schlusse des Schuljahres 1911/1912:
1383 Bücher.

Übersicht der Gebahrung im Schuljahre 1911/12.

A. Einnahmen.

1. Rest aus dem Schuljahre 1910/11	K	520·92
2. Unterstützungsspende des löbl. Landesauschusses	„	400·—
3. Herr Adamič Anton, Kaufmann	„	—·50
4. Herr Detela Anton, k. k. Professor	„	10·—
5. Herr Fajdiga Ignaz, k. k. Gymnasialdirektor	„	15·—
6. Löbliche Hranilnica in posojilnica v Kranju	„	30·—
7. Frau Marenčič Marie, Hausbesitzerin u. Handelsfrau	„	20·—
8. Hochw. Herr Dr. Pernè Franz, k. k. Professor	„	20·—
9. Hochw. Herr Sitar Valentin, Stadtpfarrkooperator	„	10·—
10. Herr kaiserl. Rat Šavnik Karl, Apotheker	„	20·—
11. Die Schüler der VII. Klasse	„	3·—
12. Ergebnis der Weihnachtssammlung*)	„	73·84
13. Zinsen von 500 K	„	22·50
14. Coupon von 3 Staatsobligationen	„	20·—
	Summe	K 1165·76

*) I. a K 14·12; I. b K 7·20; II. a K 5·76; II. b K 2·16; III. a K 6·54; III. b K 4·46; IV. a K 5·30; IV. b K 6·—; V. K 4·72; VI. K 7·40; VII. K 8; VIII. K 2·18.

B. Ausgaben.

1. Lehrbehelfe	K 303·22
2. Kleidung	" 130·50
3. Beschuhung	" 141·—
	<hr/>
Summe	K 574·72

Nach Abzug der Ausgaben per K 574·72 von den Einnahmen per K 1165·76 ergibt sich ein Rest von K 591·04. Außerdem besitzt der Unterstützungsfonds 3 Staatsobligationen im Nominalwerte von 500 K.

c) Studentenkonvikte.

In dem im Jahre 1904 eröffneten Studentenkonvikte erhielten im Schuljahre 1911/12 16 Schüler — einige davon unentgeltlich, bzw. zu ermäßigten Preisen — die volle Verpflegung. Die Oberaufsicht über die erwähnten Schüler führte der hochw. Herr Stadtpfarrkooperator *Engelbert Rakovec*.

d) Studentenküche.

Während des Schuljahres 1911/1912 genossen mehrere Schüler durch Gewährung der Mittags- und Abendkost von seiten der hiesigen, unter der Aufsicht des Gemeindeausschusses der Stadt Krainburg stehenden Studentenküche die edelmütigste Unterstützung. Teils gegen ein niedriges Entgelt, teils umsonst erhielten zu Beginn des Schuljahres 62, am Schlusse desselben 45 Schüler die Kost. Im ganzen erhielten dieselben 11.346 Portionen (im I. Semester 5883, im II. Semester 5463) Mittags- und 11.386 Portionen (im I. Semester 5884, im II. Semester 5502) Abendkost.

Die Gesamtausgaben betragen K 5225·44.

e)

Auch von seiten der Bürger erfreuten sich viele Schüler der Anstalt der hochherzigsten Unterstützung. Durch Gewährung der ganzen Kost oder einzelner Kosttage haben sich 20 Familien die studierende Jugend zum Danke verpflichtet.

f)

Die Buchhandlung „Katoliška Bukvarna“ in Laibach gewährte bei der von ihr dem Unterstützungsfonds gelieferten Büchern einen 10% (bei den Büchern des eigenen Verlages 15 — 20%) Nachlaß.

* * *

Die Direktion sagt allen Gönnern der Anstalt und allen Wohltätern der studierenden Jugend öffentlich den wärmsten Dank aus. Diese werden innigst ersucht, dem Gymnasium ihr geschätztes Wohlwollen auch fernerhin ungeschwächt zu bewahren und ihre Gewogenheit der mittellosen, aber fleißigen und wohlgesitteten studierenden Jugend gütigst zuwenden zu wollen.

IV. Statistik der Schüler im Schuljahre 1910/1911.

	Klasse												Zusammen				
	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.					
	a	b	a	b	a	b	a	b									
1. Zahl.																	
Zu Ende 1910/1911	31+	4	29+	3	26+	9	54	47	—	45	—	26	30	26	17	27	312+16
Zu Anfang 1911/1912	28+	8	29	28+	4	26	28+	8	33	26	26	—	39	25+	1	28	329+21
Während des Schuljahres eingetreten	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	5
Im ganzen also aufgenommen	28+	8	30	28+	4	26	28+	8	33	27	27	—	39	25+	1	28	332+21
Darunter:																	
Neu aufgenommen, und zwar:																	
aufgestiegen	27+	8	28	—	—	—	—	1	2	3	2	—	3	0+	1	1	67+9
Repetenten	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	—	9
Wieder aufgenommen, und zwar:																	
aufgestiegen	—	—	—	28+	4	22	23+	8	30	21	16	29	29	22	23	12	226+12
Repetenten	1	—	2	—	—	1	4	1	—	3	9	3	3	2	4	—	30
Während des Schuljahres ausgetreten	5+	2	3	3	—	—	—	—	—	2	2	—	2	—	4	2	25+2
Schülerzahl zu Ende 1911/1012	25+	6	27	25+	4	26	28+	8	31	25	25	27	37	25+	1	24	309+19
2. Geburtsort (Vaterland).																	
Krainburg	2+	3	7	7+	1	4	3+	5	4	2	5	4	4	3+	1	2	44+10
Krain sonst	20+	2	20	18+	3	19	21+	2	22	21	20	27	27	19	18	8	234+7
Küstenland	1	—	—	1	—	1	2	—	1	—	—	1	1	1	1	1	9
Steiermark	0+	1	—	—	—	—	1	1	2	1	1	4	4	1	2	—	13+1
Niederösterreich	—	—	—	—	—	—	0+	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kärnten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6+1
Dalmatien	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Ungarn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summe	25+	6	27	25+	4	26	28+	8	31	25	25	27	37	25+	1	24	309+19

3. Muttersprache.

Slowenisch	23+	6	26	25+	4	26	28+	8	30	25	27	36	25+	1	22	11	304+19
Böhmisch	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Deutsch	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	4
Summe	23+	6	27	25+	4	26	28+	8	31	25	27	37	25+	1	24	11	309+19

4. Religionsbekenntnis.

Katholisch des lat. Ritus	23+	6	27	25+	4	26	28+	8	31	25	27	37	25+	1	24	11	309+18
-------------------------------------	-----	---	----	-----	---	----	-----	---	----	----	----	----	-----	---	----	----	--------

5. Lebensalter.

11 Jahre	6+	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10+1
12 "	7	11	11	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
13 "	7+	2	8	6+	1	6	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	33+3
14 "	3+	1	4	7+	2	10	10+	1	5	4	3	6	—	—	—	—	46+4
15 "	0+	2	—	3+	1	4	4+	3	15	4	4	4	6	—	—	—	38+6
16 "	—	—	—	2	—	3	6+	4	7	10	9	8	8	4	—	—	49+4
17 "	—	—	—	—	—	1	2	1	1	5	8	10	7	—	3	—	40
18 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	5	5	6	1	26
19 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5+	1	2	16+1
20 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	4	3	11
21 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	6	2	11
22 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
23 "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summe	23+	6	27	25+	4	26	28+	8	31	25	27	37	25+	1	24	11	309+19

6. Nach dem Wohnorte der Eltern.

Ortsangehörige	3+	4	12	9+	3	6	6+	8	6	6	10	7	8+	1	8	1	82+16
Auswärtige	20+	2	15	16+	1	20	22	25	19	19	17	30	17	16	10	10	227+3
Summe	23+	6	27	25+	4	26	28+	8	31	25	27	37	25+	1	24	11	309+19

	Klasse												Zusammen			
	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	VII.	VIII.				
	a	b	a	b	a	b	a	b								
7. Klassifikation.																
a) Zu Ende des Schuljahres 1911/1912.																
Zum Aufsteigen in die nächste Klasse waren (bzw. haben die oberste Klasse beendet):	6	1	2	5	4	4	1	4	5	2	3	3	1	42	2	
Vorzüglich geetg. (m. vorzügl. Erf.)	8	5	18	15	4	19	14	2	16	16	2	1	16	189	11	
Geetgnet (mit gutem Erfolg)	6	3	3	2	3	3	1	3	2	2	6	2	1	18	1	
Im allgemeinen geetgnet.	3	4	4	3	3	4	3	8	2	2	6	2	1	42	3	
Nicht geetgnet (m. nichtgen. Erfolg)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Die Bewilligung zu einer Wiederholungsprüfung erhielten	—	—	—	0	0	5	1	—	—	2	2	3	4	18	1	
Nicht klassifiziert wurden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	1	
Außerordentliche Schüler	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	1	
Summe	25	6	27	25	4	26	28	8	31	25	27	37	25	11	309	19
b) Nachtrag zum Schuljahre 1910/1911.																
Wiederholungsprüf. war. bewilligt	2	2	—	2	2	1	—	—	—	—	—	9	4	1	22	
Entsprochen haben	2	2	—	2	2	1	—	—	—	—	—	7	4	1	20	
Nicht entsprochen haben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	
Nicht erschienen sind	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nachtragsprüf. waren bewilligt	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Entsprochen haben	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Nicht entsprochen haben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nicht erschienen sind	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Danach ist d. Endergeb. f. 1910/1911																
Zum Aufsteig. in d. nächste Kl. wa-	5	6	6	6	3	7	10	—	—	5	—	3	6	7	55	3
ren (bzw. h. d. ober. Kl. beendet)	23	4	16	19	5	23	27	—	—	23	—	20	18	19	201	10
Vorzügl. geetgnet (m. vorzügl. Erf.)	3	3	3	0	1	3	4	—	—	4	—	—	—	—	14	1
Geetgnet (mit gutem Erfolg)	3	4	4	1	1	1	6	—	—	13	—	7	2	1	42	—
Im allgemeinen geetgnet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	2
Nicht geetgnet (m. nichtgen. Erfolg)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ungeprüft blieben	31	4	29	5	26	9	34	47	—	45	—	30	26	17	312	16
Summe	31	4	29	5	26	9	34	47	—	45	—	30	26	17	312	16

8. Geldleistungen der Schüler.

Das Schulgeld zu zahlen	6	7	8	2	5	5	1	6	6	9	9	4	1	5	3	63	8
waren verpflichtet	5	—	4	4	5	5	6	1	4	3	9	7	1	9	1	63	2
Zur Hälfte befreit waren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ganz befreit waren	18	—	21	26	4	21	25	8	21	17	30	21	23	23	10	265	12
Das Schulgeld betrug	18	6	24	21	4	21	22	7	26	24	28	18	15	15	10	248	17
Zusammen K	390	240	120	60	150	150	180	120	300	270	270	150	240	270	90	2130	—
Die Aufnahmestaxen betragen	147	113	58	64	52	72	66	84	126	84	29	84	52	42	26	352	8
Die Lehrmittelbeiträge	72	—	—	—	—	—	—	—	54	54	78	—	—	56	—	704	—
Die Taxen für Zeugnisduplikate betragen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
Summe K	219	171	114	64	64	64	76	2	66	62	107	60	60	60	30	1080	8
9. Besuch d. Unterrichts in den relat.-oblig. u. nichtobl. Gegenständen																	
Turnen (I. a. I. b. II. a. II. b. obligat)	12	19	—	18	—	—	6	1	11	8	9	6	5	5	2	60	90
Gesang	—	—	—	—	—	—	—	—	15	20	23	6	6	10	5	64	64
Stenographie (deutsch)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	9	—	—	—	9	9
Stenographie (slowen.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	4	1	2	11	10
Zeichnen	7	—	6	—	—	—	—	—	—	—	3	4	—	3	10	13	13
Italienische Sprache	—	—	—	4	—	2	4	—	4	1	—	1	3	—	2	18	18
10. Stipendien.																	
Anzahl der Stipendien	1	2	—	—	1	—	4	3	2	2	8	5	3	6	3	35	35
Gesamtbeitrag der Stipendien	230	840	—	609	—	826	48	264	64	349	1438	56	686	04	825	676	35
Gesamtbeitrag der Stipendien	230	840	—	609	—	826	48	264	64	349	1438	56	686	04	825	676	35

V. Verzeichnis der öffentl. Schüler im Schuljahre 1911/1912.*)

I. a Klasse.

Ahčin Josef, Sv. Duh bei Bischoflack.
Bratuša Karl, Cirknica.
 Čebulj Josef Danimir, Radmannsdorf.
 Fugina Vladimir, Dobropolje.
 Jurgele Alois, Brezje.
 Klementič Vinzenz, Kovor.
Kotlovšek Franz, Mannsburg.
 Kozjek Anton, Moste.
 Magdič Karl, Bischoflack.
 Mrak Franc, Radmannsdorf.
 Piber Anton, Bled.
 Pogačnik Cyrill, Podnart.
 Potočnik Franz, Hotavlje.
 Robas Bogomil, Triest.
 Rus Wilibald, Krainburg.
Strupi Alois, Strahinj.

Šoberl Andreas, Koroška Bela.
 Tiringer Johann, Stražišče.
 Tomc Vinzenz, Krainburg.
 Trček Viktor, Bohinjska Bistrica.
 Vehovec Franz, Voklo.
 Volk Anton, Vrba.
Završnik Rudolf, Preddvor.

Privatistinnen.

Azman Maria, Krainburg
 Cvirn Ladislava, Lukovica.
 Pečnik Maria, Krainburg.
 Stirn Josefa, Krainburg.
 Škof Seraphine, Judenburg in Steiermark.
Zupanc Franziska, Voglje.

I. b Klasse.

Bidovec Viktor, Huje bei Krainburg.
 Colnar Alois, Krainburg.
 Černe Josef, Stražišče.
 Ferjančič Ferdinand, Stein.
 Hlebs Rudolf, Krainburg.
 Janša Franz, Krainburg.
Kapus Johann, Eisnern.
 Kokalj Johann, Krainburg.
 Langus Johann, Jauerburg.
 Peternelj Josef, Bischoflack.
 Petrič Karl, ABling.
 Plut Stefan, Laibach.
 Rabič Alois, Sava bei ABling.
 Rožaj Daniel, Radmannsdorf.

Sajovic Michael, Gorenje bei Krainburg.
 Schitnik Guido, Radmannsdorf.
 Sever Josef, Burgstall bei Bischoflack.
 Šoberl Adolf, St. Veit bei Laibach.
 Špendal Johann, Steinbüchel.
 Šter Milan, Neumarkt.
 Šubič Milan, Illyr. Feistritz.
 Tomažič Franz, Wippach.
 Volčič August, Krainburg.
 Zaplotnik Josef, Duplje.
 Žebre Franz, Krainburg.
 Žigon Anton, Bischoflack.
Zumer Matthias, Eisnern.

II. a Klasse.

Bitenc Friedrich, Predtrg.
 Demšar Stanislaus, Zalilog.
 Dernič Johann, Podnart.
Dokler Zvonimir, Krainburg.
 Drinovec Vladimir, Krainburg.
 Gogala Wilhelm, Col bei Wippach.
 Grčman Anton, Preddvor.
 Kovač Johann, Vrba.
 Koželj Anton, Mannsburg.
Krašna Johann, Budanje.
 Krek Martin, Volča.
Kržišnik Matthäus, Podobeno.
 Lampret Joh. Pr., Krainburg.
 Lavrenčič August, Wippach
 Logar Franz, Olševek.
Miklavčič Laurenz, Bischoflack.

Milač Simon, Leše.
 Punčuh Vladimir, Vrhpolje.
 Slivnik Anton, Rečica.
 Stopar Vinzenz, Repnje.
 Špenko Josef, Krainburg.
 Stempihar Anton, Krainburg.
 Šumi Ignaz, Krainburg.
 Teply Bogomir, Velika Loka.
 Weit Franz, Krainburg.

Privatistinnen.

Nitsch Anna, St. Veit bei Egg.
 Vertovšek Anna, Laibach.
 Zupan Ida, Krainburg.
 Žnidaršič Frida, Rudolfswert.

*) Fette Schrift bezeichnet die Schüler, welche zum Aufsteigen vorzüglich geeignet sind, bzw. welche die VIII. Klasse mit vorzüglichem Erfolg beendet haben.

II. b Klasse.

Bergel Josef, Grosuplje.
 Blaznik Michael, Bischoflack.
 Cof Vinzenz, Dorfarje.
 Cudermann Christian, Neumarktl.
 Cadež Johann, Devnice bei Poljane.
 Demšar Anton, Eisnern.
 Fröhlich Peter, Sp. Danje.
 Globočnik Felix, Krainburg.
 Hafner Paul, Dorfarje.
 Hajnrihar Alois, Selca.
 Jeglič Oskar, Krainburg.
Jenko Johann, Smlodnik.
 Kobal Franz, Tolmein im Küstenlande.

Košir Andreas, Krainburg.
Korošic Viktor, Laibach.
 Langerholz Jakob, Peven bei Bischoflack.
 Leben Michael, Strahinj.
 Lengar Franz, Dovje.
 Lindl Johann, Begunje.
 Masle Johann, Borovnica.
 Rozman Johann, Koroška Bela.
Theuerschuh Christian, Neumarktl.
 Tratnik Franz, Radmannsdorf.
 Veit Josef, Krainburg.
 Vrtovšek Felix, Drachenburg in Steiermark.
 Završnik Franz, Wien.

III. a Klasse.

Bačnik Josef, St. Valpurga.
 Cvirn Franz, Lukovica.
Črnilec Lovro, Naklo.
 Hlebš Ferdinand, Krainburg.
 Kobler Anton, Fiume.
 Kopitar Johann, Moste bei Stein.
 Kruh Augustin, Adelsberg.
Kušar Boleslav, Laibach.
 Lengar Albin, Dovje.
 Markelj Josef, Tabor bei Podbrezje.
 Mihelj Ignaz, Triest.
 Mihelič Alois, Srednja vas.
 Mrak Johann, Log bei Bischoflack.
 Novinc Franz, Zg. Senica.
 Pirč Johann, Stein.
 Pirč Josef, Krainburg.
 Ponebšek Johann, Volosko in Istrien.
 Rojina Franz, Vače.
 Špendal Josef, Steinbüchel.
 Stempihar Peter, Krainburg.

Šter Josef, Neumarktl.
 Šter Vladimir, Neumarktl.
 Vertovšek Anton, Drachenburg in Steiermark.
 Veiter Johann, Mannsburg.
Vurnik Stanislaus, St. Veit bei Sittich.
 Zorman Jakob, Mannsburg.
Zupanc Barthol., Lancovo.
 Žibert Jakob, Pivka.

Privatistinnen.

Badiura Wilhelmine, Gurk in Kärnten.
 Fister Berta, Krainburg.
 Pirč Nadina, Gurkfeld.
 Šoklič Antonia, Krainburg.
Štirn Justina, Krainburg.
 Štirn Maria, Krainburg.
 Vertovšek Maria, Laibach.
 Virant Josefa, Krainburg.

III. b Klasse.

Aljančič Franz, Hudo.
 Bedenk Vinzenz, Krainburg
Bevk Josef, Laharn bei Čerkno im Küstenlande.
Bogataj Franz, Škovine bei Eisnern.
 Cvenkelj Franz, Peračica bei Leše.
 Černe Franz, Mannsburg.
 Černe Johann, Sava bei Abling.
 Eržen Viktor, Krainburg.
 Globočnik Marian, Krainburg.
Kalan Johann, Poljšica bei Podnart.
 Kobenter Anton, St. Jakob in Kärnten.
 Kolar Vladimir, Veliko Sirje in Steiermark.
 Korošec Anton, Krainburg.
 Kušar Franz, Reteče.
 Mali Anton, Neumarktl.
 Markelj Lukas, Škovine bei Eisnern.

Pivk Josef, Burgstall bei Bischoflack.
 Podhounik Felix, Belsak bei Bleiburg in Kärnten.
 Poljšak Josef, Grosuplje.
 Pretnar Augustin, Jauerburg.
 Prevc Peter, Abling.
 Rabič Paul, Laibach.
 Schitnik Franz, Laibach.
 Sodja Valentin, Zabreznica.
 Šegula Alois, Preserje.
Štefanič Anton, Budanje.
 Tavčar Josef, Vešter bei Ättrack.
 Tominc Karl, Graz.
 Zupanc Franz, St. Martin bei Krainburg.
 Žigon Josef, Bischoflack.
 Žirovnik Alois, Gorje.
 Žumer Alois, Eisnern.

IV. a Klasse.

- Ahlin Josef, Tschernembl.
 Badiura Eugen, Gurkfeld.
Berlic Jakob, Goliče bei Stein.
Brandner Franz, Zužalce in Kärnten.
 Dekleva Dominik, Wippach.
 Dolinar Andreas, Smlodnik.
 Furlan Alois, Slap bei Wippach.
 Hajnrihar Rafael, Selca.
 Kandußer Cyrill, Mannsburg.
 Knafelj Johann, Mošnjje.
Krenner Franz, Medvode.
 Mally Peter, Neumarktl.
 Okorn Josef, Bischoflack.
 Pernuš Franz, Kokrica.
Pirc Boris, Krainburg.
 Premierstein Wilibald, Edler v., Adelsberg.
Polž Vinzenz, Mannsburg.
 Rogelj Johann, Primskovo.
 Rohrmann Adolf, Krainburg.
 Solar Franz, Želeče bei Veldes.
 Tavčar Johann, Laibach.
 Turšič Alois, Bezuljak.
 Vrabc Michael, Martinja vas.
 Weber Johann, Zabukovje bei Lichtenwald
 in Steiermark.
 Zupančič Franz, Selo bei Veldes.

IV. b Klasse.

- Bogataj Franz, Lučine.
 Bulovec Johann, Begunje.
 Gerčar Anton, Stein.
 Grundner Wilhelm, Radmannsdorf.
 Hočevar Jakob, Zg. Bernik bei Zirklach.
 Jugović Johann, Virmaše bei Altlack.
 Kern Johann, Seisenberg.
 Kruh Peter, Adelsberg.
 Kušar Josef, Krainburg.
 Lachainer Johann, Krainburg.
 Mayr Cyrill, Krainburg.
 Megušar Franz, Selca.
 Nitsch Max, St. Veit bei Lukovica.
 Otrin Franz, Gorenja vas bei Loitsch.
 Pangeršič Pankratius, Judendorf in Steiermark.
Petkovšek Stanislaus, Velesovo.
 Pleša Franz, Strževo.
 Resch Hermann, Krainburg.
 Rozman Johann, Sava bei Abling.
 Rozman Peter, Koroška Bela.
 Rožaj Johann, Gurkfeld.
 Sporn Wilhelm, Drniš in Dalmatien.
Stempihar Ivo, Krainburg.
 Tavčar Josef, Poljane.
 Verhunc Josef, Vižmarje.
 Vošnik Friedrich, Radmannsdorf.
 Zirovnik Stanislaus, Gorje.

V. Klasse.

- Ahačič Kosmas, Neumarktl.
 Aljančič Josef, Feistritz bei Neumarktl.
 Božnar Anton, Črni vrh.
 Bregant Johann, Zg. Graben.
 Čop Anton, Koroška Bela.
 Debevec Gabriel, Graz.
 Demšar Karl, Zalilog bei Bischoflack.
 Demšar Vladimir, Eisern.
 Dereani Dominik, Seisenberg.
 Deu Lothar, Adelsberg.
 Fajdiga Karl, Rudolfswert.
 Fugina Eduard, Grosuplje.
 Gerkman Johann, Sp. Bernik bei Zirklach.
 Globočnik Stojan, Krainburg.
 Jugović Matthäus, Altlack.
 Košir Josef, Križ.
 Kranjc Bogdan, Oberwurz in Steiermark.
 Lah Franz, Klanec.
 Lengar Anton, Dovje.
 Matekovič Karl, Laibach.
 Mayr Method, Krainburg.
 Mirtič Johann, Sadinja vas.
 Omersa Hermann, St. Veit in Kärnten.
Pihlar Franz, Rogoznica bei St. Leonhard
 in Steiermark.
Polzer Markus, Sp. Vinare in Kärnten.
 Rail Viktor, Radmannsdorf.
 Rant Franz, Abling.
 Rant Josef, Godešič bei Bischoflack.
 Rejc Method, Šebrelje im Küstenlande.
 Srebot Franz, Podkraj.
 Štirn Franz, Krainburg.
 Šavnik Leo, Krainburg.
 Stemberger Josef, Goče bei Wippach.
Zager Max, Schönstein in Steiermark.
 Zupanc Josef, Lancovo bei Radmannsdorf.
 Zupanič Mihael, Griblje bei Podzemelj.
 Zužek Franz, Bischoflack.

VI. Klasse.

- Andoljšek Vladimir, Suchen.
 Anžič Johann, Sidraž.
 Belec Karl, St. Veit bei Laibach.
 Cvar Alois, Zamostec bei Sodražica.
 Demšar Lukas, Češnjica.
 Jakofčič Cyrill, Vrbje bei Radmannsdorf.
Janša Ferdinand, Krainburg.
 Jeglič Stanislaus, Selo bei Radmannsdorf.

Kern Božidar, Čeviče bei Loitsch.
 Keržar Johann, Eisern.
 Markič Viktor, Neumarktl.
 Pavlič Anton, Prtovč.
 Pavlin Alexius, Podbrezje.
 Perko Johann, Gornje Vetrno.
 Pirc Method, Krainburg.
 Pogačnik Josef, St. Barbara bei Bischoflack.
 Rotar Peter, Srednja vas.
 Rozman Friedrich, Rann in Steiermark.

Rožič Franz, Jauerburg.
 Šporn Johann, Drniš in Dalmatien.
 Stibilj Johann, Ustje bei Wippach.
 Stirn Josef, Krainburg.
 Završnik Stanislaus, Predvor.
 Zeleznik Anton, Skedenj bei Triest.
Zontar Josef, Abling.

Hospitantin.

Pirc Zdenka, Krainburg.

VII. Klasse.

Benedičič Franz, Eisern.
 Bloudek Ctibor, Tacenj.
 Bratina Friedrich, Haidenschaft im Küsten-
 lande.
 Brence Franz, Zaplana.
 Deu Gottfried, Adelsberg.
 Fajdiga Ignaz, Rudolfswert.
 Fister Valentin, Krainburg.
 Kruh Johann, Adelsberg.
 Kuralt Anton, Žabnica.
 Mavrič Josef, Boh. Bistrica.
 Muri Adolf, Jezersko in Kärnten.
 Peterlin Milan, Gor. Logatec.

Pogačnik Franz, Kropp.
 Pretnar Blasius, Podtabor bei Podbrezje.
 Rožaj Franz, Zabukovica in Steiermark.
 Schiffrer Franz, Žabnica.
Šlibar Franz, Radmannsdorf.
 Štampihar Nikolaus, Krainburg.
Štiglic Franz, Radomirje in Steiermark.
Theuerschuh Konrad, Neumarktl.
 Triller Johann, Bischoflack.
 Urbas Franz, Gor. Logatec.
 Vidic Leopold, Stein.
 Zore Johann, St. Valpurga.

VIII. Klasse.

Gostiša Franz, Ajdovec.
 Jereb Josef, Sp. Brnik bei Zirklach.
 Kopic Anton, Zirklach.
 Kosel Franz, Neumarktl.
 Oblak Anton, Sr. Brdo bei Pölland.
 Podrekar Franz, Krainburg.

Simonič Primus, Plužnje im Küstenlande.
 Šilar Ignaz, Žirovnica.
 Šilih Josef, Wöllan in Steiermark.
 Tavčar Vinzenz, Neumarktl.
Zupan Ignaz, Leše.

B. Inneres der Schule.

I. Durchführung des Lehrplanes.

Dem Unterrichte in den obligaten Lehrgegenständen, ausgenommen die slowenische Sprache in allen Klassen und die deutsche Sprache, liegt der mit dem Erlasse des Min. für K. u. U. vom 20. März 1909, Z. 11.662, veröffentlichte Normallehrplan zugrunde. Die slowenische Sprache wird nach dem vom k. k. Landesschulrate für Krain mit Erlaß vom 28. Mai 1888, Z. 885, genehmigten Lehrplane gelehrt. Der Lehrplan für die deutsche Sprache an utraquistischen Gymnasien wird später bekanntgegeben werden. Hinsichtlich der Unterrichtssprache wurden die mit Min.-Erl. vom 22. Juli 1882, Z. 10.820, bestimmten Normen durch den Erlaß des k. k. Min. für K. u. U. vom 22. September 1908, Z. 27.245, vom 14. Dezember 1908, Z. 40.914, vom 1. Oktober 1909, Z. 39.330, und 5. Juli 1911, Z. 4571, dahin abgeändert, daß an den utraquistischen Staatsgymnasien in Krain sukzessive die slowenische Unterrichtssprache nach Maßgabe der für einzelne Disziplinen

zur Verfügung stehenden approbierten Lehrmittel und Lehrbehelfe eingeführt werde. Weiters wurde zugleich genehmigt, daß die Zahl der wöchentlichen Unterrichtsstunden aus Deutsch in den zwei ersten Klassen von 4 auf 5 und in der III. Klasse von 3 auf 4 erhöht werde. Demnach wurden im Schuljahre 1911/1912 im Untergymnasium alle Gegenstände, mit Ausnahme des deutschen Sprachfaches, in slowenischer Sprache gelehrt. Am Obergymnasium wurden außer dem Slowenischen noch Naturgeschichte und Mathematik in der V. und VI. Klasse, und Religion in der V. — VII. Klasse slowenisch, die übrigen Gegenstände deutsch gelehrt.

Stundenübersicht.

Lehrgegenstände	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Summe
Religionslehre	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Deutsche Sprache	5	5	4	4	3	3	3	3	30
Slowenische Sprache	3	2	3	2	2	2	2	2	18
Lateinische Sprache	8	7	6	6	6	6	5	5	49
Griechische Sprache	—	—	5	4	5	5	4 (5)	5	28 (29)
Geschichte	—	2	2	2	3	4	3	I.Sm. 4 II.Sm. 3	20 (19)
Geographie	2	2	2	2	1	1	—		
Mathematik	3	3	3	3	3	3	3	2	23
Naturgeschichte	2	2		—	3	2 (3)	—	—	9 (10)
Physik und Chemie	—	—	2	3	—	—	4	I. Sm. 3 II. Sm. 4	12 (13)
Philos. Propädeutik	—	—		—	—	—	2		
Schreiben	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Turnen	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Summe	28	27	29	28	28	28 (29)	28 (29)	28	222 (224)

II. Absolvierte Lektüre.

6. In den klassischen Sprachen.

a) Aus dem Lateinischen.

III. a Klasse: Košan, Latinska čitanka: Cornelius Nepos. Nr. 1, 2, 3, 10; Q. Curtius Rufus 1, 2, 9. — Privatlektüre: C. Nepos 4: Kopitar, Mihelič (I. II), Ponebšek (IV. V.) Štempihar (III. V.); 5: Kušar, Črnilec, Pirc Jos., Stirn (I-IV), Kruh (I. II); 6: Špendal (I., II.); Žibert (I-IV.): 7: Šter J. (I. II.), Vurnik (III. IV.); 8: Mihel (I. II.), Badiura (I-III.), Pirc Joh. (VIII.), Veiter (IV.-VII.), Stirn (I.-VIII.); 9: Lengar, Virant (IV. V.), Mrak (I. II.), Novinec (III. IV.), Rojina (I.); 11: Cvirn (I. II.), Hlebš (III. IV.), Kušar (I-IV.). — Q. Curtius Rufus 3: Vrtovšek A. (I. II.), Vrtovšek M. I-IV), 4: Zorman (I. II.), Zupanc (III.-V.), Vrtovšek M. (I.-V.), 5: Šter VI., Pirc N., 6: Markelj (I.), Vurnik, Fister (I. II.), 7: Koblar (I.)

III. b Klasse: Košan, Latinska čitanka, Corn. Nepos. Nr. 1, 2, 4, 5, 7, 9, Q. Curtius Rufus Nr. 1, 2, 3, 5.

IV. a Klasse: Caesar, de bello Gallico I. I., VI. (teilweise), Auswahl aus I. IV. VII.

IV. b Klasse: Caesar, de bello Gallico I. I., IV. (6—29).

V. Klasse: Caesar, de bello Gallico VII. 68—80; Ovid, Met. 1, 2, 5, 6, 12, 16, 18; Tristia 8, Fasti 5. Livius I. XXI. (Auswahl). — Privatlektüre: Livius I. 1—10: Aljančič, 10—30: Polzer, 30—36: Šavnik; VIII. XXVI: Štirn; XXVI: Rant Fr; XXI. 2—11: Fugina; V. 35—40, XXI. 11—16: Lengar; XXII. 1—5: Lah, 5—10: Rail. Ovid. Met. 3: Žužek, 4; Kranjc, Polzer, 7: Polzer, 9: Stirn, 11: Stemberger, 13: Zager 17: Rant Fr., Polzer, 19: Rant Fr., 21., 23: Rail, 24: Matekovič, Pihlar, 30; Stemberger. Eleg I. 1, 2: Ahačič, 3. Zager. Fasti: 3; Demšar VI., 4: Zager; Tristia: 1: Globočnik, 4: Fajdiga, 5: Zager, 10: Košir, Ex Ponto: 3: Rail, 4: Zager.

VI. Klasse: Sallustius, bellum Jugurthinum, Vergil Aeneis I. I. II.; Cicero: in Catilinam I.

VII. Klasse: Cicero, de impero Cn. Pompei. Cato maior de senectute. — Plinius, Briefe in Auswahl v. Kukula Nr. 1, 5, 8, 12, 13, 17, 21, 25, 27, 28, 29, 33, 37, 53, 54, 58. — Vergil, Aeneis I. IV. — Privatlektüre: Mavrič: Vergil Aeneis III. 1—120; Benedičič: Cicero, de Deidaro; Šlibar: Vergil, Aeneis VIII. Schiffrer, Aeneis V., Štiglic: Vergil, Aeneis I. V: Theuerschuh: Vergil, Aeneis VI. 426—901, Zore: Vergil, Aeneis VI. 1—425.

VIII. Klasse: Horatius, Carm. I. 1, 2, 4, 7, 18, 22, II. 6, 10, 13, III. 1—6, 13, 30, Carmen saeculare Epoden 2. Satir, I. 3. — Tacitus, Annal. I. 1-30, II. 41—43, 53—55, 69—83.

b) Aus dem Griechischen.

V. Klasse: Xenophon, Chrestomathie, Anab. I. II. III. V. 1—58. — Homer, Ilias I. — Privatlektüre: Xenophon Kyr. I: Pihlar, II. Mate-

kovič VII. VIII: Polzer, Erinnerungen an Sokrates III: Zager, IV. Polzer, Zager. Homer, Ilias II. 1—100, Žužek, 100—180 Šavnik, 180—235; Kranjc 235—300 Rail, 300—415 Aljančič, 1—455: Stemberger und Polzer. III. 1—365 Zager, 1—115; Aljančič, 115—200 Fugina, 200—300 Demšar VI., 300—365: Košir.

VI. Klasse: Homer, Ilias II. III. VI. XVI. — Plutarch, Perikles (Auswahl) Herodot (Auswahl von Scheindler) 12, 22—24.

VII. Klasse: Homer, Odyssee I. V. VI. VII. VIII. IX. X. — Demosthenes III. Philippische Rede. Platon, Apologie des Sokrates c. 1—24. — Privatlektüre: Homer, Odyssee XV: Benedičič, XVII.: Schiffrer XX., Štiglic, XXIII., Theuerschuh, Šlibar; Demosthenes: Rede über den Frieden, Zore.

VIII. Klasse: Platon: Apologie, Kriton. — Homer, Odyssee XIV., XV, 1—60, XVIII, XXI, XXII. — Sophokles, Antigone. — Privatlektüre: Tavčar: Odyssee XXIII, Zupan: Odyssee XXIV.

B. Aus dem Deutschen.

V. Klasse: Lektüre nach dem Lesebuche, I. Teil. — Memoriert; Heine, Belsazer.

VI. Klasse: Die literarischen Proben des Lesebuches Wieland, Oberon (Auswahl); Lessing: Minna v. Barnhelm, Emilia Galotti; Goethe: Götz v. Berlichingen; Schiller: Räuber. Memoriert: Goethe: Adler und Taube.

VII. Klasse: Die literarischen Proben des Lesebuches. Goethe: Götz v. Berlichingen, Egmont, Iphigenie auf Tauris, Schiller: Balladen und Romanzen, Räuber, Maria Stuart, Jungfrau von Orleans. — Memoriert: Schiller, das Lied von der Glocke (teilweise).

VIII. Klasse: Die literarischen Proben des Lesebuches — Schiller, Wilhelm Tell; Goethe: Hermann und Dorothea, Iphigenie auf Tauris; Grillparzer: Ahnfrau, Sappho; Ludwig: Der Erbförster; Mörike: Mozart auf der Reise nach Prag; Stifter: Die Narrenburg — Ebner Eschenbach: Die Freiherren von Gemperlein; Immermann, Oberhof. — Memoriert: Das Lied von der Glocke (teilweise).

C. Aus dem Slowenischen.

V. Klasse: Sket, Slovenska čitanka za V. in VI. razred (die erste Hälfte). — Aškerc: „Stara pravda“.

VI. Klasse: Sket, Slovenska čitanka za V. in VI. razred (die zweite Hälfte). — O. Zupančič. — Šekspir: „Julij Cezar“; St. Novakovič: „Kosovo. Srpske narodne pjesme o boju na Kosovu“.

VII. Klasse: Sket, Staroslov. čit. Pregled Ciril-Methodove dobe; Sket, Slov. slovstv. čit. Srednji vek, reformacija, katol. in prosvetljena doba. — Mažuranič, Smrt Smail-age Čengijića. — Memoriert: Duhovnikov govor iz epa „Smrt S. a. Čengijića“; Stritar, Mladini; Župančič, Vseh živih dan. — Gelesen: Shakespeare-Cankar, Julij Cezar.

VIII. Klasse: Sket, Slov. slovstv. čitanka. Katol. in prosvetljena doba, Vodnik, Prešeren, doba nar. prosvete. — Memoriert: Gregorčič, Živiljenje ni praznik, Sam, Daritev, Pri jezui, Uzori; Prešeren: Sonetni venec (nach Auswahl). — Gelesen: „Gedichte und prosaische Aufsätze älterer und modern. Klassiker“.

III. Themata.

a) Zu den deutschen Arbeiten am Obergymnasium.

V. Klasse.

Hausarbeiten: 1. Der Herbst, ein Zahlmeister. — 2. Ägypten, ein Geschenk des Nils. — 3. a) Welchen Nutzen gewährt uns der Wald? — b) Inwiefern war die Kultur der alten Völker von der Natur ihres Landes abhängig. — 4. Das Feuer ist des Menschen Freund und Feind.

Schularbeiten: 1. Die vier Weltalter nach Ovid. 2. Kriemhildens Traum. 3. Hagen auf dem Zuge ins Hunnenland. 4. Belsazer und seine Umgebung (Charaktterschilderung). 5. Parzivals einsame Jugend. 6. a) Der Traum des Kriegsknechtes (nach Geibel: Tod des Tiberius). b) das Lager der Griechen (nach Homer. Ilias I.).

VI. Klasse.

Hausarbeiten: 1. a) Ein Spaziergang. — b) der Herbst. — 2. Der Mensch im Kampfe mit der Natur. — 3. a) Die Sehnsucht nach etwas Besserem. — b) Das Wasser im Dienste des Menschen. — 4. a) Der Strom, ein Bild des menschlichen Lebens. — b) Das Heim des Dorfschulmeisters Tamm.

Schularbeiten: 1. Ist Eisen nützlicher als Gold? — 2. Hütons Abenteuer mit dem Sarazenen. — 3. Der Wintertag. — 4. Ein gutes Buch, ein guter Freund. — 5. Die Entwicklung der Handlung in „Erlkönigs Tochter“. — 6. a) Welche Motive bestimmen Karl Moor, die Wahl zum Räuberhauptmann anzunehmen? — b) Der Gedankengang der „Zueignung“ von Goethe.

VII. Klasse.

Hausarbeiten: 1. Das Sprichwort „Erst wäg's, dann wag's ist mit Athenens Worten „*θαροσάλεος γάρ ανήο ενπασιω αμείνων*“ zu vergleichen. — 2. a) „Arbeit ist des Bürgers Zierde, — Segen ist der Mühe Preis: — Ehrt den König seine Würde, — Ehret uns der Hände Fleiß.“ — b) *Οὔτι ἐγώ γε ἤς γαίης δόναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι.* — 3. a) Der Tod, gefürchtet oder unangefürchtet, kommt unaufhaltsam. — b) Ein

unnütz Leben ist ein früher Tod. — 4. *a)* Der Apfel fällt nicht weit vom Stamme. — *b)* „Der Schule wähne keiner sich entwachsen, sie setzt sich durch das ganze Leben fort“.

Schularbeiten: 1. *a)* Karl Moor und seine Räuber. — *b)* Schweizer und Spiegelberg. — 2. *a)* Götz und Weislingen (vergl. Charakteristik). — *b)* Die Frauencharaktere in „Götz von Berlichingen“. — 3. *a)* Egmont (Charakteristik). — *b)* Egmont in der Geschichte und in der Dichtung. — 4. *a)* Iphigeniens Seelenkampf. — *b)* Orestes und Pylades (vergl. Charakteristik). — 5. *a)* Weshalb und auf welche Weise sucht Mortimer die Königin Maria Stuart zu befreien? — *b)* Warum hielt Maria Stuart ihre Verurteilung für ungerecht? — 6. *a)* Der Jungfrau von Orleans' Schuld und Sühne. — *b)* Wie beweist Johanna vor dem Hofe ihre göttliche Sendung?

VIII. Klasse.

Hausarbeiten: 1. *a)* „Vieles wünscht sich der Mensch und doch bedarf er nur wenig; denn die Tage sind kurz und beschränkt der Sterblichen Schicksal.“ — *b)* Wer nicht vorwärts geht, der kommt zurück. — 2. *a)* Dem Tod entrinnt, wer ihn verachtet; doch den Verzagten holt er ein. — *b)* Über Steuern. — 3. Ein Thema nach freier Wahl.

Schularbeiten: 1. *a)* Wie rechtfertigt Schiller Tells Tat? — *b)* „Dort in der fremden Welt stehst du allein — ein schwankes Rohr, das jeder Sturm zerknickt.“ — 2. *a)* Die Brunnenszene in „Hermann und Dorothea“. — *b)* Unter dem Torweg. — 3. *a)* Meine Lieblingsperson in Goethes „Egmont“. — *b)* Welche Bedeutung hat die Romantik für die Literatur und Wissenschaft? — 4. Warum ist „die Ahnfrau“ eine Schicksalstragödie? — 5. *a)* Die Folgen der Flüchtigkeit bei der Arbeit und der Oberflächlichkeit beim Studium. — *b)* Eine Erinnerung aus der Kindheit. — 6. Die Maturitätsarbeit.

Freie Vorträge.

VII. Klasse.

1. Grillparzers „Ahnfrau“ (Benedičič). — 2. Die Physik im Dienste der Medizin (Pretnar). — 3. Napoleons Beziehungen zur Musik (Rožaj). — 4. Die Charakterzüge moderner Zeichner mit besonderer Rücksicht auf die Franzosen (Šlibar). — 5. Ein Abenteuer aus dem Leben des Grafen Tolstoi (Štempihar). — 6. Die Bauernaufstände in Krain (Štiglic).

VIII. Klasse.

1. Die Ballade in der deutschen Literatur (Jereb). — 2. Die Leibesübungen bei den Hellenen (Kosel). — 3. Die Pflege der deutschen Dichtung in Oesterreich bis auf Grillparzer unter dem Einflusse der reichsdeutschen Dichter (Kosel). — 4.) Die ersten Anfänge des deutschen Dramas (Podrekar). — 5. Die Grundzüge des Buddhismus (Simonič). —

6. Das Zeitungswesen der deutschen Literatur (Šilar). — 7. Henrik Ibsen (Šilih). — 8. Goethes Faust I. (Šilih). — 9. Ibsens Stützen der Gesellschaft (Tavčar). — 10. Grillparzers Trilogie „das goldene Vließ“ (Zupan).

b) Zu den slowenischen Arbeiten am Obergymnasium.

V. Klasse.

Domače naloge: 1. „Vse orožje eno vam premaga — bratovska je sloga to orožje!“ (A. Aškerc.) — 2. Dom in tujina. — 3. Osveta zmagujočih kmetov nad svojimi tlačitelji in graščakov nad kmeti. (Po Aškercu „Stari pravdi“.) — 4. Res je začetek trud, okorna beseda detinstva, — tega ne strašite se, moč neizmerna je sklep.“ (J. Koseski.) 5. Prijetnosti in koristi potovanja. (V obliki pogovora.)

Šolske naloge: 1. a) Zgodovinsko ozadje narodne pesmi „Uroš in Mrljavčeviči“. b) Zakaj je „Smrt Kraljeviča Marka“ epska pesem? — 2. Stara jablana. — 3. Pogreb. (Slika.) — 4. Tri deklice. (Pravljica.) — 5. Živali v slovenski narodni pravljici.

VI. Klasse.

Domče naloge: 1. „Požel je kmetič in pospravil plod. — A kod, mladenič, kod gre tvoja pot? — Kaj si sejal, mladenič, kaj boš žel?“ (Oton Zupančič.) — 2. „Na tujo moč ne zidaj dosti, — le nase stavi ves svoj up!“ (Jos. Cimperman.) — 3. „Čas je veter, ki pleve razsipava in le zrno pušča.“ (Levstik.) — 4. Pomladansko jutro. (Slika.) — 5. Katere nazore smeši Prešeren v svoji satiri „Nova pisarija“?

Šolske naloge: 1. Črtomir ob slapu Savice. — 2. Pesem in življenje. — 3. Prešeren v „Sonetih nesreče“. — 4. Brut v Šekspirjevem „Juliju Cezarju“. — 5.) „Nastalo je pošljednje vrijeme, — hoče Turci carstvo preuzeti, — hoče Turci brzo carovati.“ (Priprave na boj na Kosovem.)

VII. Klasse.

Domače naloge: 1. a) Kō spravljajo krompir. (Jesenska slika s kranjskega polja.) b) Čas je zlato. — 2. a) „Videč aga kriepost taku, — zazebe ga na dnu srca, — ko ledenim ratom leden — šiljak dušu da mu divnu.“ — Mažuranič; Smrt Smail age Čeng. I. 64.—68. b) Zajčev relief „Vstajenje“ na pokopališču v Kranju. — 3. a) Leto lepo, mlado! Nar. pes. (Pozdrav novemu letu. Govor.) b) Veselje in ljubezen vodita do velikih dejanj. — 4. Najgotovejša pot do blagostanja. — 5. a) Valvazor in umetnost. b) Poezija je najkrasnejši cvet človeštva. Dr. Jož. Vošnjak.

Šolske naloge. 1. a) O večerni uri stal sem poleg Save, drla z glasnim šumom je z višav v nižave. S. Jenko. (Prizor.) b) Če golob med orle zajde, gotovo smrt najde. N. pr. — 2. a) Sveta brata Ciril in Metod —

apostola vzornika. *b)* Hrabra četa dan danovat, na Morači hladnoj sjela. Iv. Mažuranič. (Prizor iz „Čete“.) — 3. *a)* Duh slovenskega naroda je duh polja, gozdov, travnikov in gora. *b)* Pepelni dan, ni dan več tvoj, tvoj je vstajenja dan. (S. Gregorčič.) — 4. Usode ni, usoda tvoja — to si ti! — (S. Gregorčič.) — 5. Anton Linhart — oče slovenske dramatike.

VIII. Klasse.

Do ma č e n a l o g e. 1. *a)* Po čem presojava pravo vrednost človeških dejanj? *b)* Oj, pašniki solčni, lesovje temno, — vi viri, potoki, studenci — ti slap moj grmeči, ti selo mirno, — pri srcu kot nekdanj ste meni! S. Gregorčič. (Spomin na moj gorski raj.) — 2. *a)* Smrt. (Slika.) *b)* Ivan Vajkard Valvazor. Ocena njegovega delovanja. — 3. *a)* Na Silvestrov večer. (Razmišljanje.) *b)* Slovenec, tvoja zemlja je zdrava, — za pridne nje lega najprava; — polje, vinograd, gora, morje, — ruda, kupčija tebe rede. V. Vodnik. 4. Razvoj jezika. (Psihološko razmotrivanje.) 5. Volja naša največja je moč. (A. Aškerc IV. zbor. poezij.)

Š o l s k e n a l o g e. 1. *a)* Senca visokih dreves se daleč razteguje. N. pr. *b)* Človeku rado blešči se od zlata, da več trpečega ne vidi brata. J. Stritar. — 2. *a)* Kot lipi korenina — se trdno tal drži, tako naj sin domači — za sveti dom stoji! L. Pesjakova. *b)* Valentin Vodnik kot pesnik. — 3. *a)* Prešernov sonet „Obdajale so vtrjene jih skale.“ *b)* Prešernov sonet „Viharjev jeznih mrzle domačije“. 4. Prešernov „Ribič“. 5. Zrelostni izpit.

Freie Schülervorträge.

VII. Klasse.

1. Kratek pregled zgodovine Železnikov. (Benedičič.) — 2. Lov pa slikarska in kiparska umetnost. (Bloudek.) — 3. Moderno slikarstvo pri Slovencih. (Bratina.) — 4. Patra Hugolina Sattnerja „Marijino vnebovzetje“ — prvi oratorij slovenski. (Fajdiga.) — 5. Meškova povest „Črna smrt“. (Kuralt.) — 6. Nekaj o Bohinju. — 7. Nekaj o Ivanu Cankarju. (Mavrič.) — 8. Cankarjev „Križ na gori“. (Muri.) — 9. P. Hugolin Sattner. (Peterlin.) — 10. Na Fruško goro. Potopis. — 11. Dr. Janez Mencinger. (Pogačnik.) — 12. O zrakoplovstvu. (Pretnar.) — 13. Lev Nikolajevič Tolsti. (Rožaj.) 14. Srbske narodne pesmi. (Schiffner.) — 15. Jean Francois Millet — stavni francoski slikar. — 16. Jurčičev „Deseti brat“. Ilustriral Iv. Vavpotič. (Šlibar.) — 17. Izlet v Benetke. (Štampihar.) — 18. Mimo Okrešlja na Mrzlo goro. (Štiglic.) 19. Iz Tržiča v Gradež. (Theürschuh.) — 20. Cvetlice v narodni poeziji. (Urbas.) — 21. Kolo jugoslovanskih umetnikov. III. d. Izdala Matica Hrv. (Vidic.) — 22. Delavsko socialno vprašanje v modernem času. (Zore.) — 23. O borzah. (Fister.)

VIII. Klasse.

1. Luteransko gibanje v Cerkljah. (Jereb.) — 2. Jurčič in njegova doba. (Kepic.) — 3. Golarjevo „Pisano polje“. (Kosel.) — 4. Luteranstvo v Kranju. (Podrekar.) — 5. O mednarodnem jeziku. (Simonič.) — 6. Zgodovina slov. gled. predstav do l. 1867. (Šilar.) — 7. Dr. Jožef Vošnjak. (Šilih.) — 8. Ob stoletnici Vodnikove „Ilirija oživiljena“. — 9. Meškova knjiga „Mladim srcem“. (Tavčar.) — 10. Turški boji v sloven. književnosti. (Zupan.)

IV. Reifeprüfungen.

A. Im Schuljahre 1910/1911.

I. Im Sommertermine.

Die Themen für die schriftlichen Prüfungen sind im vorjährigen Jahresberichte S. 49. angegeben.

Die mündlichen Prüfungen wurden vom 10. bis 12. Juli unter dem Vorsitze des Herrn Dr. Laurenz Požar, k. k. Direktors des I. Staatsgymnasiums in Laibach, abgehalten.

II. Im Herbsttermine

wurden die Maturitätsprüfungen am 22. September unter dem Vorsitze des Direktors Ignaz Fajdiga abgehalten.

Das Ergebnis der Reifeprüfungen im Schuljahre 1910/1911 stellt sich folgendermaßen dar:

	Öffent-liche	Ex-terne
Zur Reifeprüfung haben sich gemeldet	27	—
„ „ wurden nicht zugelassen	1	—
Vor der mündlichen Prüfung sind zurückgetreten	—	—
Bei der mündlichen Prüfung erhielten ein Zeugnis der Reife mit Auszeichnung	7	—
Bei der mündlichen Prüfung erhielten ein Zeugnis der Reife	19	—
Reprobiert wurden auf ein halbes Jahr	—	—
„ „ „ „ ganzes Jahr	—	—
„ „ „ „ unbestimmte Zeit	—	—
Während der mündlichen Prüfung sind zurückgetreten	—	—

Namensliste der Approbierten.

(Fetter Druck bedeutet reif mit Auszeichnung.)

Post.-Nr.	Namen der Approbierten	Geburtsort	Geburtsjahr	Ort der Studien	Dauer der Studien	Gewählter Beruf
1.	Ahačič Johann	Senično bei Neumarktl	1890	K.-F.-J.-G. Krainburg	1902/3—1910/11	Theologie
2.	Dereani Jakob	Seisenberg	1890	St. G. Rudolfswert K.-F.-J.-G. Krainb.	dto.	Medizin
3.	Gogala Nikolaus	Krainburg	1892	K.-F.-J.-G. Krainb.	1903/4—1910/11	Bankwesen
4.	Grošelj Friedrich	Dobjeb. Pölland	1892	dto.	dto.	Montanistik
5.	Jalen Johann	Rodine bei Breznica	1891	dto.	dto.	Theologie
6.	Jelovčan Paul	Dolenja Žetina	1888	dto.	dto.	Theologie
7.	Jenko Valentin	Lipica bei Bischoflack	1892	dto.	dto.	Medizin
8.	Jezerec Franz	Selca	1890	dto.	1902/3—1910/11	Theologie
9.	Kandušer Josef	Mannsburg	1892	dto.	1903/4—1910/11	Medizin
10.	Kobenter Johann	St. Jakob in Kärnten	1892	K.-F.-J.-G. Krainb. St. G. Mitterburg K.-F.-J.-G. Krainb.	dto.	Agronomie
11.	Kovač Franz	Vrba	1891	K.-F.-J.-G. Krainb.	dto.	Eisenbahnwesen
12.	Kržišnik Anton	Podobeno bei Pölland	1890	dto.	1902/3—1910/11	Jus
13.	Markič Franz	Goriče	1891	dto.	1903/4—1910/11	Philosophie
14.	Müller Franz	Dičja vas in Kärnten	1888	St. G. Villach K.-F.-J.-G. Krainb.	1900/1—1910/11	Eisenbahnwesen
15.	Ovsenek Josef	Brezje bei Neumarktl	1890	K.-F.-J.-G. Krainb.	1903/4—1910/11	Medizin
16.	Pirc Alfons	Gurkfeld	1893	dto.	dto.	Montanistik
17.	Pollak Ferdinand	Krainburg	1893	dto.	dto.	Jus
18.	Porenta Josef	Srednje Bitnje	1892	dto.	dto.	Philosophie
19.	Rus Josef	Zagorice	1993	dto.	dto.	Medizin
20.	Sivec Johann	Libušnje in Küstenlande	1892	St. G. Görz K.-F.-J.-G. Krainb.	dto.	Philosophie
21.	Sušnik Johann	Bischoflack	1891	K.-F.-J.-G. Krainb.	dto.	Tierarzneikunde
22.	Šavnik Bogdan	Krainburg	1893	dto.	dto.	Technik
23.	Šlibar Johann	Radmannsdorf	1891	dto.	dto.	Jus
24.	Štampihar Vladislav	Krainburg	1893	dto.	dto.	Exportakademie
25.	Štrekelj Jakob	Burgstall bei Bischoflack	1891	dto.	1902/3—1910/11	Theologie
26.	Vrhunc Bartholomäus	Praše	1892	dto.	1903/4—1910/11	Theologie

B. Im Schuljahre 1911/1912.

Zur Ablegung der Reifeprüfung haben sich 11 Schüler der VIII. Klasse gemeldet.

Die schriftlichen Prüfungen wurden in der Zeit vom 3. bis 7. Juni 1. J. abgehalten.

Die Themen lauteten:

- a) *Übersetzung aus dem Griechischen*, 3. Juni:
Platon, Phaedon, C. III. bis ἀπαγέτω.
- b) *Übersetzung aus dem Lateinischen*, 4. Juni:
Tacitus, Hist. IV. c. 73.
- c) *Deutscher Aufsatz*, 5. Juni:
  1. Österreich — ein Bollwerk der abendländischen Kultur.
  2. Schuld und Schicksal in Grillparzers Drama „Die Ahnfrau“.
  3. Non nobis solis nati sumus. (Cicero.)
- d) *Slowenischer Aufsatz*, 7. Juni:
  1. Karakteristika Vodnikove dobe.
  2. Gospodarstvo s prirodnimi zakladi Alp nekđaj in danes.
  3. Glava, srce, roka — sedež duše.

Das Ergebnis der mündlichen Prüfungen wird in nächstjährigen Programme veröffentlicht werden.

Gegenstand	I.	II.	III.	IV.
Religion	Veliki katekizem ali krščanski nauk. Stroj, Liturgika.	Wie in I.	Liturgika wie in I. Karlin, Zgodovina razodetja božjega v stari zavezi.	Karlin, Zgodovina razodetja božjega v novi zavezi.
Lateinische Sprache	Pipenbacher, Latinska slovnica. Pipenbacher, Latinska vadnica, I. del.	Pipenbacher, Latinska slovnica. Pipenbacher, Latinska vadnica, II. del.	Tominšek, Latinska slovnica. Požar, Latin. vadbe za III. gimnazijski razred. Košan, Latinska čitanka.	Slovnica wie in III. Požar, Latin. vadbe za IV. gimnazijski razred. Caesar, De bello Gallico, ed. Prammer, 10. Aufl.
Griechische Sprache	—	—	Tominšek, Grška slovnica. Tominšek, Grške vadbe.	Wie in III.
Deutsche Sprache	Končnik-Fon, Deutsches Lesebuch f. d. I. Kl. slow. und slow.-utraquist. Mittelschulen.	Wie in I.	Willomitzer, Deutsche Grammatik, 10. Aufl. Štritof, Deutsch. Lesebuch f. d. III. Kl. der slow.-utraqu. Gymnasien	Grammatik wie in III. Štritof, Deutsch. Lesebuch f. d. IV. Kl. der slow.-utraqu. Gymnasien.
Slowenische Sprache	Sket-Janežič, Slovenska slovnica, 9. Aufl. Sket-Wester, Čitanka, I. del.	Slovnica wie in I. Sket-Wester, Čitanka, II. del.	Slovnica wie in I. Sket, Čitanka, III. del, 2. Auflage.	Slovnica wie in I. Sket, Čitanka, IV. del, 2. Auflage.
Geographie und Geschichte	Pajk M., Zemljepis za I. gimn. razred. Kozenn, Geograph. Atlas für Mittelschulen, 40. u. 41. Aufl.	Bežek, Zemljepis za spodnje in srednje razrede srednjih sol. Kozenn wie in I. Mayer-Kaspret, Zgodovina star. veka, 2. Aufl. Schubert-Schmidt, Hist. geogr. Schulatlas, 2. A.	Zemljepis wie in II. Mayer-Kaspret, Zgodovina srednjega veka. Atlanten wie in II.	Mayer-Kaspret, Zgodovina novega veka. Orožen, Zemljepis avstro-ogrške države (Domovinoznanstvo) za IV. razr. sred. sol. Atlanten wie in II.
Mathematik	Matek - Peterlin, Aritmetika za nižje gimnazije. Mazi J., Geometrija za nižje gimnazije.	Wie in I.	Aritmetika wie in I. Mazi, Geometrija, III. del.	Matek, Aritmetika za IV. in V. gimn. razred. Matek, Geometrija za IV. in V. gimn. razred.
Naturgeschichte	Macher, Živalstvo. Macher, Rastlinstvo za nižje razrede srednjih sol.	Živalstvo wie in I. Rastlinstvo wie in I.	—	Herle, Kemija in mineralogija za IV. gimnazijski razred.
Physik	—	—	Senekovič, Fizika, 3. Aufl.	Wie in III.
Philosoph. Propädeut.	—	—	—	—

Als Hilfsbücher empfohlen: Košan, Latinsko-slovenski slovar k Latinski čitanki. — Rožek, Latinsko-slovenski slovník za III. in IV. razred. — Stowasser, Lateinisch-deutsches Wörterbuch. — Menge, Griechisch-deutsches Wörterbuch. — Schenk, Griechisch-deutsches Schulwörterbuch.

V.	VI.	VII.	VIII.
Svetina, Verouk za višje razrede srednjih sol, I. del.	Pečjak, Nauki katoliške vere.	Pečjak, Katoliški verouk, 3. knjiga.	Bader, Lehrbuch der Kirchengeschichte, 6. Auflage
Scheindler, Latein. Schulgrammatik, 7. Auflage. Süpffe, Aufgaben zu latein. Stilübung., II. Teil, 3. Aufl. Ovids ausgewählte Gedichte v. Sedlmayer, 7. Auflage. Zingerle, T. Livii a. und c., lib. I., II., XXI., XXII., 7. Aufl. Caesar wie in IV.	Grammatik wie in V. Übungsbuch wie in V. Ciceros Reden gegen Catilina ed. Nohl. Salustii bellum Jugurthinum. Vergil, Aeneidos epitome, ed. Klouček	Grammatik wie in VI. Übungsbuch wie in VI. Cicero, de Imperio Cu. Pompei. Cicero, Cato maior. Virgil wie in VI. Plinius, Briefe.	Grammatik wie in VI. Übungsbuch wie in VI. Tacitus, Historische Schriften in Auswahl, von Weidner. Q. Horatii Flacci carmina selecta, ed. Humer, 7. Aufl.
Curtius-Hartel, Griech. Schulgramm., 26. Aufl. Schenk, Griech. Elementarbuch, 20. Aufl. Chrestomathie aus Xenoph. v. Schenk, 14. A. Homer, Ilias, et Christ.	Grammatik wie in V. Elementarb. wie in V. Homer wie in V. Herodot, Auswahl von Scheindler. Plutarch, Perikles, ed. Schickinger.	Grammatik wie in V. Demosthenes, Ausgew. Reden von Wotke. Homer, Odyssee, Auswahl von Christi. Schneider, Lesebuch aus Platon.	Grammatik wie in V. Homer wie in VII. Platon wie in VII. Sophokles, Antigone.
Grammatik wie in I. Lampel, Deutsch. Lesebuch für d. ob. Kl. der Gymn., I. T., 4. Aufl. Langer, Grundriß der deutschen Literaturgeschichte f. d. V. Kl.	Grammatik wie in I. Lampel, Deutsch. Lesebuch f. d. ob. Kl. der Gymn., II. Teil, 5. Aufl. Langer, Grundriß der deutschen Literaturgeschichte f. d. VI. Kl.	Grammatik wie in I. Lampel, Deutsch. Lesebuch f. d. ob. Kl. d. Gymnasien, III. Teil, 4. Aufl. Wiesner, Literaturkunde.	Grammatik wie in I. Lampel, Deutsch. Lesebuch f. d. ob. Kl. der Gymnasien, IV. Teil, 3. Auflage.
Slovnica wie in I. Sket, Slovensko berilo za V. in VI. razred, 3. Auflage.	Slovnica wie in I. Berilo wie in V. Srpske narodne pjesme o boju na Kosovu.	Slovnica wie in I. Sket, Slov. slovstvena čitanka za VII. in VIII. razred, 2. Auflage. Sket, Staroslovenska čitanka. Mažuranič, Smrt Smailage Čengijica.	Slovnica wie in I. Čitanka wie in VII. Staroslovenska čitanka wie in VII.
Zeehe, Lehrbuch der Geschichte, I. Teil. Müllner, Erdkunde für Mittelschulen, IV. T. Atlanten wie in II.	Zeehe, Lehrbuch der Geschichte, I. u. II. T. Müllner, Erdkunde für Mittelschulen, V. T. Atlanten wie in II.	Zeehe, Lehrbuch der Geschichte, III. Teil, 3. Auflage. Geographie wie in VI. Atlanten wie in II.	Zeehe-Heidrich-Grunzel, Österreichische Vaterlandskunde für die VIII. Gymnasialklasse, 3. Auflage.
Wie in IV.	Matek, Aritmetika za VI.-VIII. g. r. Matek, Geometrija za VI.-VIII. g. r. Schlömilch, Fünfstellige Logarithmen u. trigonometrische Tafeln, 13. Auflage.	Wie in VI.	Močnik - Neumann, Arithmetik u. Algebra f. d. ob. Kl. d. Mittelschulen. Ausgabe für Gymnasien, 30. Aufl. Močnik-Spielmann, Lehrbuch d. Geometrie für d. ob. Kl. der Gymnasien, 24. Aufl. Logarithmen wie in VI.
Poljanec E., Mineralogija. Macher, Botanika.	Poljanec, Prirodopis živalstva za višje razrede srednjih sol.	—	—
—	—	Reisner, Fizika.*)	Wallentin, Lehrbuch d. Physik, 13. Auflage.
—	—	Ozward, Logika.**)	Willman, Empirische Psychologie.

Gemoll, Griechisch-deutsches Schulwörterbuch. — Müller, Schülerkommentar zu Sallust, Schweighofer, Tabellen zur Bestimmung einheimischer Samenpflanzen. — Scheller Franz, Lehr- und Lesebuch der Gabelsbergischen Stenographie, 13. bis 19. Auflage.

*) Für den Fall der Approbation.

VI. Verfügungen der vorgesetzten Behörden, soweit sie allgemeines Interesse beanspruchen.

1. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. vom 5. Juli 1911, Z. 20.457 (L.-Sch.-R. vom 20. Juli 1911, Z. 4571), gestattet, daß auch die Mathematik sukzessive von der VI.—VIII. Klasse unter Gebrauch der slowenischen Unterrichtssprache gelehrt werde.

2. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. vom 24. Juni 1911, Z. 25.000 (L.-Sch.-R. Erl. v. 20. Juli 1911, Z. 4574), macht auf den neuen Lehrplan und die neue Instruktion für den Turnunterricht aufmerksam.

3. Erl. d. k. k. L.-Sch.-R. vom 26. Oktober 1911, Z. 6688, betreffend die Mißstände bei den Jugendspielen.

4. Erl. d. k. k. L.-Sch.-R. vom 16. November 1911, Z. 8092, betreffend die Befreiung vom griechischen Unterrichte in der III. u. IV. Klasse (die diesbezüglichen Gesuche müssen spätestens vier Wochen nach Beginn des Schuljahres eingebracht werden).

5. Erl. d. k. k. L.-Sch.-R. v. 25. November 1911, Z. 8185, betreffend die Teilnahme von Lehrpersonen an den Schießinstruktorenkursen der Landwehr.

6. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. v. 15. November 1911, Z. 47.541 (L.-Sch.-R. v. 29. November 1911, Z. 8196), betreffend die Bildung der Note aus dem Betragen im Jahreszeugnisse mit Rücksicht auf die Schulversäumnisse im I. Semester.

7. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. v. 13. November 1911, Z. 32.630 (L.-Sch.-R. v. 22. November 1911, Z. 8221), betreffend den Identitätsnachweis bei Benützung der Fahrbegünstigungsanweisungen für Studierende.

8. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. v. 29. November 1911, Z. 48.715 (L.-Sch.-R. v. 5. Dezember 1911, Z. 8489), betreffend die Mittelschulstudienreisen auf's Meer, welche der „Oesterr. Flottenverein“ zu veranstalten beabsichtigt.

9. Erl. d. k. k. L.-Sch.-R. v. 2. Dezember 1911, Z. 8482, betreffend die Abschaffung der Drucksorten für Gesuche der Mittelschüler.

10. Erl. d. Min. f. K. u. U. vom 18. Dezember 1911, Z. 49.357 (L.-Sch.-R. v. 19. Dezember 1911, Z. 8869), ordnet an, daß die Weihnachtsferien ausnahmsweise schon am 23. Dezember zu beginnen haben.

11. Erl. d. k. k. L.-Sch.-R. v. 12. Jänner 1912, Z. 270, übermittelt den Erlaß des k. k. Ministeriums für Landesverteidigung v. 7. Juli 1911, Z. 642/XIV.), betreffend die Waffenübungen von Lehrpersonen.

12. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. vom 1. Jänner 1912, Z. 31.068 (L.-Sch.-R. v. 37. Jänner 1912, Z. 555), betreffend den Verkauf nicht approbierter Lehrbücher.

13. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. v. 14. Dez. 1911, Z. 50.305, (L.-Sch.-R. v. 31. Jänner 1912, Z. 1667), betreffend die Teilnahme von Lehrpersonen an den zur Ausbildung von Schießinstruktoren jährlich aufzustellenden Kursen.

14. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. v. 3. Februar 1912, Z. 8661 (L.-Sch.-R. v. 7. Februar 1912, Z. 876), betreffend die Ferialtage am Ende des I. Semesters.

15. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. vom 25. Jänner 1912, Z. 41.566 ex 1911 (L.-Sch.-R. v. 19. Februar 1912, Z. 940), berichtet, daß der Direktor am St.-G. in Marburg, Dr. Josef Tomiňsek, mit den Funktionen eines Fachinspektors für den Turnunterricht für die Zeit vom 1. Februar 1912 bis 1. Juli 1914 betraut wurde und übermittelt eine Abschrift der provisorischen Instruktion, betreffend die fachliche Inspektion des Turnunterrichtes.

16. Erl. d. k. k. L.-Sch.-R. v. 15. März 1912, Z. 1723, betreffend die aufgehobenen Feiertage.

17. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. v. 22. Februar 1912, Z. 18006 ex 1909 (L.-Sch.-R. v. 4. März 1912, Z. 1470), betreffend die Beurlaubung von Lehrern an Staatsmittelschulen.

18. Erl. d. k. k. Min. f. K. u. U. vom 13. April 1912, Z. 51.125 ex 1911, (L.-Sch.-R. v. 23. April 1912, Z. 2866), eröffnet, daß bei außerordentlichen Prüfungen die Prüfung aus dem (obligaten) Turnen nur dann vorzunehmen ist, wenn der Kandidat ausdrücklich darum ansucht.

19. Erl. d. k. k. L.-Sch.-R. vom 10. Mai 1912, Z. 3312, erteilt Weisungen inbetreff der Veranstaltung von Schülerausflügen.

VII. Förderung des körperlichen Gedeihens der Schüler.

Auch in diesem Jahre wurde der Gesundheitspflege volle Aufmerksamkeit und Fürsorge zugewendet.

Im Sinne des hohen Ministerialerlasses vom 15. September 1890, Z. 19.097, beriet der Lehrkörper in der Konferenz vom 15. Dezember 1911 über zweckentsprechende Maßregeln zur Förderung der Gesundheitspflege und körperlichen Kräftigung der Jugend.

Den Absichten des angezogenen hohen Ministerialerlasses suchte man an der Anstalt in jeder möglichen Hinsicht zu entsprechen.

Zu den Mitteln, die zunächst im Bereiche der Schule selbst zur Förderung des körperlichen Gedeihens der Jugend in Anwendung kommen, gehört vor allem das *Turnen*, welches in der im Anstaltsgebäude gelegenen, geräumigen und zweckmäßig eingerichteten Turnhalle betrieben wird.

Zum *Baden* und *Schwimmen* haben die Schüler in den warmen Jahresmonaten reichliche Gelegenheit in dem Flusse Kokra.

Allgemeiner Beliebtheit erfreute sich auch im heurigen Winter der gesunde *Eislaufsport* und das *Rodeln*; als Rodelbahn wurden benützt der steile Seitenweg, der die Reichstraße Krainburg—Laibach mit der unteren Saveallee verbindet, und die Straße, welche vom Marenčič bis zur Polakschen Lederfabrik im Lajh führt.

Eas *Radfahren* wird von einigen Schülern recht fleißig betrieben.

Den ministeriellen Erlässen bezüglich der *Jugendspiele* wird nach Tunlichkeit Rechnung getragen. Die Jugendspiele leitete der suppl. Gymnasiallehrer *Josef Malnar*. Als Spielplatz dient die große Hutweide „Gaštej“, welche der löbliche Gemeinderat der Stadt Krainburg auch im heurigen Jahre als Spielplatz unentgeltlich überließ, für welchen Akt der Schulfreundlichkeit ihm die Direktion den wärmsten Dank ausspricht. Im Herbste vertraten die Jugendspiele Ausflüge in die nächste Umgebung, die zugleich zu instruktiven Zwecken unternommen werden. Auch im laufenden Jahre wurde besonders eifrig der *Fußballsport* betrieben. — Aus folgenden Tabellen ist die Anzahl der Turner, Schwimmer, Eisläufer, Rodler und Radfahrer sowie die Durchführung der Jugendspiele und die Beteiligung an denselben ersichtlich.

I.

Schulklassen	Zahl der Schüler	Von den Schülern der Anstalt sind					An den Jugendspielen beteiligten sich
		Turner	Schwimmer	Eisläufer	Rodler	Radfahrer	
I. a	23	—*	3	5	16	1	20
I. b	26	—*	15	8	27	3	22
II. a	25	—*	9	7	14	1	20
II. b	26	—*	6	15	18	2	20
III. a	28	7	15	16	27	12	19
III. b	32	16	16	27	32	8	23
IV. a	26	8	20	17	22	13	16
IV. b	27	11	24	19	27	16	15
V.	37	10	24	25	33	24	13
VI.	25	5	16	9	5	12	10
VII.	24	10	21	17	24	18	2
VIII.	11	2	7	6	5	6	—
Zusammen	310	69	176	171	250	116	180

* Für die Schüler der I. und II. Klasse ist das Turnen obligat.

II.

Die Durchführung der Jugendspiele.

1. *Die Spielzeit*: Für die Schüler der I. u. II. Kl. wurden die Jugendspiele am Montag, für die der III. u. IV. Kl. am Donnerstag und für die Schüler des Obergymnasiums am Samstag, gewöhnlich von 2—5, bzw. 2—6 nachmittags abgehalten. Die Zahl der Spieltage und der Ausflüge betrug bis zum 15. Juni 24.

2. *Die Spiele*: a) *Ballspiele*: Schlagball mit Einschenker, Kreisball, Kreisfußball, Kreiswurfball, Schleuderball, Faustball, Fußball mit Aufnahmen, Fußball ohne Aufnahmen, Croquet. b) *Lauf- und Fangspiele*: Barlaufen, Diebschlagen, Foppen und Fangen, Letztes Paar herbei, Dritten abschlagen, Fuchs ins Loch. c) *Kampfspiele*: Dielreißen, Hinkampf, Kettenreißen, Stürmen, Räuber und Gendarmen.

3. *Stand der Spielgerätschaften*: 2 Croquets, 2 Spiele Ballinos, 3 Fußbälle, 4 Wurfbälle, 4 Schleuderbälle, 12 Tennisbälle, 4 Trompeten, 4 Trommeln, 1 Fangnetz für das Ballinospiel.

VIII. Freie Schießübungen.

Leiter: *Prof. Dr. Capuder* u. *Prof. Sušnik*.

Die Übungen dauerten von Anfang Oktober bis Ende April, im ganzen 12 Übungsnachmittage (zu je 2 Stunden) und dreimal Übungen auf der Garnissonsschießstätte in Laibach.

Zur Verfügung standen 3 Gewehre, da das im Vorjahre eingebrachte Gesuch um Vermehrung der Zahl derselben unerledigt geblieben ist. Geübt wurde das Zimmergewehrschießen im Turnsaale und im Hofe der Anstalt, einmal auch im Terrain. Beim Scharfschießen wurde geschossen auf die Distanzen von 100—400 Schritte. Die Bedingungen auf 100 Schritte wurden erfüllt von 11, auf alle weiteren Distanzen von 6 Teilnehmern.

Munitionsverbrauch beim Kapselschießen 300 Stück, beim Scharfschießen 400 Stück. Teilnehmerzahl zu Anfang der Übungen 16. Ausgetreten sind 4 Schüler. Es verblieben somit 12. Der Besuch der Übungen war durchaus regelmäßig.

IX. Chronik.

Die Aufnahme- und Wiederholungsprüfungen wurden am 16., bzw. 18. September abgehalten und dann am 18. September das Schuljahr mit dem heiligen Geistamte eröffnet.

Am 4. Oktober feierte das Gymnasium das Allerhöchste Namensfest Sr. Majestät unseres Kaisers Franz Joseph I. durch einen Schulgottesdienst mit der Absingung der Volkshymne am Schlusse und in gleicher Weise am 18. November das Allerhöchste Namensfest weiland Ihrer Majestät der Kaiserin Elisabeth.

Das erste Semester wurde am 10. Februar geschlossen, das zweite am 11. Februar begonnen.

Am 9., 10. u. 12. Jänner und am 23. April inspizierte die Anstalt der Herr k. k. Landesschulinspektor Franz Hubad. Am 13. und 16. Februar revidierte derselbe die schriftlichen Arbeiten.

Am 14. März starb im Landesspitale in Laibach nach einer kurzen Krankheit der sehr strebsame Schüler der V. Klasse, Josef Demšar. Derselbe wurde nach Eisern überführt und dort am 16. März zur ewigen Ruhe bestattet. Die Schüler der V. Klasse, sowie mehrere andere Schüler der Anstalt und fünf Mitglieder des Lehrkörpers gaben ihm das letzte Geleite.

Am 21. Mai unternahmen die Schüler einiger Klassen unter der Leitung ihrer Klassenvorstände die üblichen gantztägigen Maiausflüge.

Am 4. und 11. Juni wohnte der hochw. Herr Dechant und Stadtpfarrer Anton Koblar als fürstbischöflicher Kommissär dem Religionsunterrichte bei.

Vom 3. bis 7. Juni fand die schriftliche Reifeprüfung statt.

Am 6. Juni beteiligte sich das Gymnasium an der Fronleichnamsprozession.

Dem vorgeschriebenen Gottesdienste an Sonn- und Feiertagen und in der warmen Jahreszeit an Dienstagen und Freitagen wohnten die Gymnasialschüler unter entsprechender Aufsicht in der Gymnasialkapelle bei.

Zur Beichte und heiligen Kommunion wurden sie dreimal geführt und wohnten in Sinne des Ministerialerlasses vom 12. Juni 1899, ad Z. 861 ex 1891 vom 30. März bis 2. April den geistlichen Exerzitien bei.

Der Schluß des Schuljahres erfolgt am 6. Juli. Nach einem gemeinsamen Dankgottesdienste in der Gymnasialkapelle werden den Schülern der I. bis VII. Klasse die Jahreszeugnisse verteilt und hierauf die Schüler entlassen.

X. Kundmachung für das Schuljahr 1912/1913.

A.

Das Schuljahr 1912/13 wird am 18. September mit einem feierlichen Gottesdienste und dem „Veni sancte“ eröffnet.

Die Aufnahmsprüfungen in die I. Klasse werden am 6. Juli und am 16. September abgehalten werden.

Schüler, welche die Aufnahme in die I. Klasse anstreben, haben sich in Begleitung ihrer Eltern oder deren verantwortlicher Stellvertreter am 4. Juli oder am 15. September vormittags von 9 bis 12 Uhr bei der Gymnasialdirektion zu melden und hiebei den Taufschein und das Frequenzzeugnis der zuletzt besuchten Volksschule, welches unter ausdrücklicher Bezeichnung seines Zweckes die Noten aus der Religionslehre, der Unterrichtssprache und dem Rechnen zu enthalten hat, beizubringen.

Die wirkliche Aufnahme erfolgt auf Grund einer gut bestandenen Aufnahmsprüfung, bei welcher folgende Anforderungen gestellt werden:

In der Religion jenes Maß und Wissen, welches in den ersten vier Jahreskursen der Volksschule erworben werden kann; in der Unterrichtssprache Fertigkeit im Lesen und Schreiben, Kenntnis der Elemente aus der Formenlehre, Fertigkeit im Analysieren einfach bekleideter Sätze, Bekanntschaft mit den Regeln der Orthographie; im Rechnen Übung in den vier Grundrechnungsarten mit ganzen Zahlen.

Eine Wiederholung der Aufnahmsprüfung, sei es an derselben oder an einer anderen Anstalt, ist unzulässig.

Die Schüleraufnahme in die II. bis VIII. Klasse findet am 16. September statt.

Schüler, welche im letzten Semester dieser Anstalt angehört haben, müssen das letzte Semestralzeugnis, Schüler aber, welche von anderen Lehranstalten an diese überzutreten wünschen, ihren Taufschein, das letzte Semestralzeugnis, versehen mit der vorgeschriebenen Abgangsklausel und etwaige Schulgeldbefreiungs- und Stipendien-dekrete mitbringen.

Jeder neueintretende Schüler zahlt nach wirklich erfolgtem Eintritte, d. i. am 16. September, eine Aufnahmestaxe von 4 K 20 h, einen Lehr- und Spielmittelbeitrag von 2 K 60 h und einen ausschließlich für die Schülerbibliothek bestimmten Beitrag von 1 K; den Lehrmittelbeitrag und den für die Schülerbibliothek bestimmten Beitrag zahlen auch die der Anstalt bereits angehörenden Schüler.

Die Wiederholungs- und Nachtragsprüfungen müssen am 16. und 17. September abgelegt werden.

Das Schulgeld beträgt per Semester 30 K und muß von den öffentlichen und außerordentlichen Schülern, wofern sie von der Zahlung desselben nicht befreit sind, im Laufe der ersten sechs Wochen eines jeden Semesters gezahlt werden.

Eine Ausnahme besteht im ersten Semester für die Schüler der I. Klasse, die das Schulgeld spätestens im Laufe der ersten drei Monate nach Beginn des Schuljahres zu entrichten haben, und denen, wenn sie, beziehungsweise die zur Erhaltung Verpflichteten, wahrhaft dürftig sind, die Zahlung des Schulgeldes bis zum Schlusse des ersten Semesters gestundet werden kann.

Schülern, welche innerhalb der angegebenen Frist ihrer Schuldigkeit nicht nachgekommen sind, ist der Besuch der Schule nicht gestattet.

Öffentlichen Schülern kann die Befreiung vom Schulgelde gewährt werden:

- a) wenn sie im letzten Semester im Betragen die Note „sehr gut“ oder „gut“ erhalten haben und wenn sie zum Aufsteigen in die nächste Klasse wenigstens „im allgemeinen“ geeignet waren;
- b) wenn sie wahrhaft dürftig, das ist in den Vermögensverhältnissen so beschränkt sind, daß ihnen die Bestreitung des Schulgeldes nicht ohne empfindliche Entbehrung möglich sein würde.

Solche Schüler, welche die Befreiung von der Entrichtung des Schulgeldes erlangen wollen, haben ihre diesbezüglichen, an den hochlöblichen k. k. Landesschulrat gerichteten, mit dem Zeugnisse über das letzte Semester und dem Vermögensausweise belegten Gesuche in den ersten acht Tagen eines jeden Semesters bei der Direktion zu überreichen.

Die Gesuche der Schüler der I. Klasse um die Stundung des Schulgeldes sind gleichfalls an den hochlöblichen k. k. Landesschulrat zu richten, mit dem Vermögensausweise zu belegen und binnen acht Tagen nach erfolgter Aufnahme bei der Direktion zu überreichen.

Der Vermögensnachweis ist von dem Gemeindevorsteher und dem Seelsorger auszustellen und darf bei der Überreichung nicht über ein Jahr alt sein; er hat die Vermögensverhältnisse so genau, als zu sicherer Beurteilung derselben erforderlich ist, anzugeben.

Zufolge Erlasses des hohen k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 30. Juli 1894, 3. 17.615, werden fortan jene Schüler, welche ihrer Geburt nach und nach ihren Familienverhältnissen als Angehörige des Krainburger Gymnasiums anzusehen sind, d. i. die Schüler aus dem Bereiche der k. k. Bezirkshauptmannschaften Krainburg und Radmannsdorf und aus jenen des k. k. Bezirksgerichtes Stein, in die Laibacher Gymnasien nicht oder nur in besonders berücksichtigungswürdigen Fällen mit Bewilligung des k. k. Landesschulrates aufgenommen werden.

Im Nachhange zu diesen Bestimmungen wurden mit dem Erlasse des k. k. Landesschulrates in Krain vom 20. Jänner 1903, Z. 300, folgende Verfügungen getroffen:

1. Die an den Landesschulrat gerichteten wohlmotivierten Gesuche um ausnahmsweise Gestattung der Aufnahme in eines der beiden Staatsgymnasien in Laibach sind bis 1. August jedes Jahres, und zwar, wenn es sich um den Eintritt in die 1. Klasse handelt, bei der zuständigen k. k. Bezirkshauptmannschaft, in allen übrigen Fällen aber bei der k. k. Direktion des zuletzt besuchten Gymnasiums einzubringen.

2. Die betreffenden k. k. Bezirkshauptmannschaften und Gymnasialdirektionen haben die Aufnahmsgesuche — eventuell auf Grund weiterer Erhebungen — in Hinsicht auf die besondere Rücksichtswürdigkeit zu begutachten und bis 20. August dem k. k. Landesschulrate vorzulegen.

3. Solche Gesuche werden keiner meritorischen Behandlung unterzogen, wenn sie verspätet oder nicht im vorgezeichneten Wege einlangen oder wenn sie nicht von den Eltern, beziehungsweise von deren gesetzlichen Vertretern, unterzeichnet sind.

B. Schule und Haus in ihrem Zusammenwirken.

Ein enges Zusammengehen von Haus und Schule ist für die Erreichung der anzustrebenden Bildungs- und Erziehungsziele die unerläßliche Bedingung, aber auch eine gute Bürgschaft des Gelingens.

Der Lehrkörper war redlich bestrebt, das Verhältnis zwischen Schule und Haus möglichst günstig zu gestalten. Zur Förderung des Verkehrs mit dem Elternhause war an der Anstalt die Einrichtung der Sprechstunden im Sinne der bestehenden Verordnungen getroffen. Wann und wo der Direktor und Lehrer ihre Sprechstunden abhielten, wurde mittels Anschlages im Parterre der Anstalt kundgemacht. Aber auch außer diesen Sprechstunden wurde den Eltern und Pflegern der Gymnasialjugend reichliche Gelegenheit geboten, mit der Schule in innige Fühlung und lebhaften Verkehr zu treten. Nach jeder Hauptkonferenz wurden den Eltern erforderlichenfalls schriftliche Nachrichten (Zensurscheine) über die Unterrichtsfolge, die sittliche Haltung und den Fleiß der Schüler gestellt, die von den Eltern eingesehen und in den meisten Fällen auch mit der erbetenen Bestätigung an die Klassenvorstände zurückgeleitet wurden. — Dem Hauslehrerwesen und den Wohnungsverhältnissen jener Schüler, die nicht bei ihren Eltern untergebracht waren, wurde seitens der Anstalt eine besondere Aufmerksamkeit zugewendet. Desgleichen ging man den Eltern an die Hand beim Aufsuchen passender Wohnungen für ihre Söhne. — Hier mag der Wunsch zum Ausdruck gelangen, daß die Eltern die zugeschickten schriftlichen Nachrichten (Zensurscheine u. dgl.) stets unterfertigt zurückleiten und zu den angesagten Sprechstunden recht häufig erscheinen wollen. — Um endlich dem Bedenken, daß man durch häufige Nachfrage dem Lehrkörper lästig falle, zu begegnen, wird hiemit ausdrücklich erklärt, daß die Schule in einem innigen Kontakte mit dem Elternhause und einem entsprechend regen mündlichen Austausch von Wahrnehmungen und Erfahrungen die beste Förderung ihrer erzieherischen und didaktischen Wirksamkeit erblickt und es mit Freuden begrüßt, wenn die Angehörigen der Schüler über deren sittliches Betragen und geistige Fortschritte regelmäßige Erkundigungen einziehen und mit den Anstaltslehrern vertrauensvoll des Rates pflegen.

Die Gymnasialdirektion.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1912/13.

A.

Šolsko leto 1912/13 se začne dne 18. septembra s slovesno službo božjo na čast sv. Duhu.

Sprejemne skušnje se bodo vršile dne 6. julija in dne 16. septembra.

Učenci, kateri žele biti sprejeti v I. razred, se morajo v spremstvu svojih staršev ali njih odgovornih zastopnikov dne 4. julija od 2. do 5. ure popoldne ali 15. septembra od 9. do 12. ure dopoldne oglasiti pri gimnazijskem ravnateljstvu ter s seboj prinesiti krstni list in šolsko naznanilo, v katerem mora biti izrecno povedano, čemu je bilo izdano, in v katerem morajo biti redi iz veroznanstva, učnega jezika in računstva.

Da se res sprejmejo, morajo z dobrim uspehom narediti sprejemni izpit, pri katerem se zahteva sledeče: V veroznanstvu toliko znanja, kolikor se ga more pridobiti v prvih štirih letnih tečajih ljudske šole; v učnem jeziku spretnost v čitanju in pisanju, znanje početnih nauk in oblikoslovja, spretnost v analizovanju prosto razširjenih stavkov, znanje pravopisnih pravil, v računstvu vaje v štirih osnovnih računskih vrstah s celimi števili.

Sprejemne skušnje ponavljati, bodisi na istem ali na kakem drugem zavodu, ni dovoljeno.

V II.—VIII. razred se bodo učenci sprejemali dne 16. septembra.

Učenci, ki so zadnje polletje obiskovali tukajšnji zavod, morajo s seboj prinesiti zadnje izpričevalo; učenci pa, ki žele iz drugih zavodov prestopiti na tukajšnji, krstni list, izpričevalo o zadnjem polletju, katero pa mora imeti pripomnjo o pravilno naznanjenem odhodu in ako so bili oproščeni šolnine ali dobivali štipendije, tudi dotične dekrete.

Vsak na novo vstopivši učenec plača 16. septembra 4 K 20 h sprejemnine, 2 K 60 h prispevka za učila in igralna sredstva in 1 K izključno dijaški knjižnici namenjenega doneska. Zadnja zneska morajo plačati tudi učenci, ki so bili že doslej na tukajšnjem zavodu.

Ponavljalni in dodatni izpiti morajo biti izvršeni 16. in 17. septembra.

Šolnina znaša za vsako polletje 30 K, ter jo morajo plačanja neoprosčeni javni in izredni učenci plačati v prvih šestih tednih.

Izjema je za učence prvega razreda v prvem polletju, koji morajo šolnino plačati najkasneje v prvih treh mesecih po začetku šolskega leta in koji morejo, če so sami, oziroma oni, ki so dolžni zanje skrbeti, v resnici revni pogojno pridobiti si dovoljenje, da smejo šolnino plačati šele koncem prvega tečaja.

Učencem, ki tej svoji dolžnosti v določenem obroku niso zadostili, ni dovoljeno daljše šolsko obiskovanje.

Javni učenci se morejo šolnine oprostiti:

- a) ako so v preteklem polletju dobili v nramnosti red „prav dobro“ (sehr gut) ali „dobro“ (gut) in so bili vsaj „splošno“ sposobni za vstop v višji razred;
- b) ako so v resnici tako revni, da bi jim plačevanje šolnine ne bilo možno brez posebnega pritrgovanja.

Učencem, ki hočejo prositi oproščenja šolnine, vložiti je dotično, na preslavni c. kr. deželni šolski svet naslovljeno prošnjo gimnazijskemu rav-

nateljstvu v prvih osmih dneh vsakega polletja. Prošnji je pridejati šolsko izpričevalo zadnjega polletja in zakonito izdelani imovinski izkaz.

Imovinski izkaz, ki ga morata podpisati župan in domači župnik, ne sme biti starejši od enega leta, ko se izroči prošnja. V njem morajo biti imovinski podatki točno zaznamenovani, kolikor je to treba, da se dajo natančno presoditi.

Vsled razpisa visokega c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk 3 dne 30. julija 1894. l., št. 17.615, se odslej fisti učenci, katere je po njih rojstvu ali po njih rodbinskih razmerah šteti za pripadnike kranjske gimnazije, to je učenci iz ozemlja c. kr. okrajnih glavarstev Kranj in Radovljice in iz ozemlja c. kr. okrajnega sodišča Kamnik, ne sprejmo v ljubljanski dve gimnaziji, ali pa samo v posebnega ozira urednih slučajih 3 dovolitvo c. kr. deželnega šolskega sveta.

Dodatno k tem določilom je ukrenil c. kr. deželni šolski svet za Kranjsko po odloku z dne 20. januarja 1903, št. 300, naslednje odredbe:

1. Na deželni šolski svet naslovljene, z razlogi dobro podprte prošnje za izjemni sprejem v eno izmed obeh državnih gimnazij v Ljubljani je vložiti do dne 1. avgusta vsakega leta, in sicer, kadar gre za vstop v I. razred, pri pristojnem c. kr. okrajnem glavarstvu, v vseh drugih primerih pa pri c. kr. ravnateljstvu nazadnje obiskovane gimnazije.

2. Dotična c. kr. okrajna glavarstva in gimnazijska ravnateljstva oddajo o sprejemnih prošnjah — eventualno na podstavi daljnih poizvedeb — svoje mnenje, oziraje se na posebnega ozira vredne okolnosti, ter jih do 20. avgusta predlože c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

3. Take prošnje se ne vzamejo v metorični pretres, ako dospejo prepozno ali pa ne po predpisani poti, ali ako niso podpisane od roditeljev, oziroma od njih zakonitih namestnikov.

B. Zveza med šolo in domom.

Tesna združitev doma in šole je za doseg nameravanega izobraževalnega in vzgojnega smotra prvi pogoj, pa tudi dobro poročstvo za uspeh.

Učiteljski zbor si je vestno prizadeval, da bi se razmerje med šolo in domom kolikor mogoče ugodno razvilo. Da bi se pospešilo občevanje z domačo hišo, so se na zavodu uvedle posetne ure v smislu tozadevnih predpisov. Kdaj in kje so imeli ravnatelj in učitelji svoje posetne ure, je bilo razvidno iz deske, ki se je razobesila v pritličju gimnazijskega poslopja. Pa ne le samo ob posetnih urah, tudi sicer je bila staršem in njih namestnikom pogosto dana prilika, da stopijo v ožjo zvezo s šolo. Po vsaki glavni konferenci so se obveščali za slučaj potrebe starši s pismenimi naznanili (cenzurnimi listi) o učnih uspehih, nramnosti in pridnosti učencev; navadno so starši ta naznanila vračali podpisana razrednikom. — Domačim učiteljem (instruktorjem) in stanovanjskim razmeram tistih učencev, ki niso bivali pri starših, je posvečeval zavod posebno pozornost. Takisto je šel zavod na roko staršem, kadar so iskali za sinove primernih stanovanj.

Gimnazijsko ravnateljstvo.

1904. *Avgust Žigon*: Zapuščinski akt Prešernov. (53 S.)
Anton Jeršinovič: Komentar k Golingovi izdaji Kornelija in Kurcija za III. gimnazijski razred. (19 S.)
1905. *Dr. J. Debevec*: Podoba (metafora) v slovenskem jeziku in slovstvu. (23 S.)
1906. *Dr. Fr. Pernè*: P. Tom Burke (1830—1883). Značajna slika iz zgodovine cerkvene zgovornosti. (18 S.)
1907. *Dr. Fr. Pernè*: Ravnatelj Josip Hubad †. (7 S.)
Dr. Fr. Pernè: P. Tom Burke (1830—1883). Značajna slika iz zgodovine cerkvene zgovornosti. (19 S.)
1908. *Ivan Grafenauer*: Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. I. Od Pohlina do Prešerna. (49 S.)
1909. *Franc Komatar*: Slavnostni govor v proslavo vladarske šestdesetletnice Njega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. (15 S.)
Makso Pirnat: Šola in dom, njuno medsebojno razmerje in njuni stiki (17 S.)
1910. *Anton Dokler*: Komentar k Ciceronovim govorom proti Katilini. (28 S.)
Makso Pirnat: Iz mladih dni pesnika Simona Jenka in skladatelja Davorina Jenka. (13 S.)
1911. *Franc Komatar*: Kostanjeviške mestne pravice. (7 S.)
Dr. Fr. Mischitz: K Vezuvovemu izbruhu l. 79. po Kr. (9 S.)
Dr. K. Capuder: Strelne vaje. (4 S.)
1912. *Dr. Simon Dolar*: Čemu neki fizikalne vaje in kako jih uredimo?
Makso Pirnat: „Kraljestvo čebel“.
Dr. Karl Capuder: Dijaško potovanje v Trst in Benetke.

